

1900 1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000

LOGICAL

Maillart
Perret
de Baudot
Werkbund
Muthesius
RATIONALISM

Le Corbusier
Fuller
Dymaxian
Torroja
Wachsmann
CIAM
large structures
Stadia

ULM
Maldonado
Centre Le Corbusier
Koenig
Piano
Woods
Parametric

McHale
Foster
Rogers
Shinozawa
Arup
Grimshaw
neutrality
Maya Lin
Lightweight
MAKI
Von Gerkan
Ritchie
FOSTER
Sejima
super modernism
YEANG
BROOKES
Future Systems
Eco-Tech
ROGERS

MINIMALISM
Zumbth
Herzog & DeMeuron

IDEALIST

Lethaby
Garnier
dits industrielle
Wagner
Berlage
Olbrieh
Hoffman
Wood
Mackintosh
Pite
Moser
Fischer

LE CORBUSIER
Purism
Rietveld
Moholy-Nagy
Van Doesburg
Giedion
emigration
Sartoris

BRUTALISM
LE CORBUSIER
CIAM-Team X
CHANDIGARH
Mackawa
LCC
INTERNATIONAL STYLE
Breuer
Neutra
Niemeyer
LCC
TAC
Stone
Gibberd
Roche
bourgeoisie

HIGH TECH
Eisenman
Gwathmey
Hertzberg
Stirling
Kahn
Venturi
Complexity & Contradiction
C. Alexander
Jencks
double coding
Scully
Scarpa
Portoghesi
Rationalism
Rossi
The City
Bofill
Frampton
Critical Regionalism
R. Krier

POST MODERN
Pattern Language
Kurokawa
Hara
Holl
Short/Ford
Hasseyawa
Navarro
ecological design
Oron-Jones
Rewal

SELF-CONSCIOUS

BURNHAM
Burnet
Shaw
Brydon
Bloomfield
Mewes & Davies
Asplund
Holden
Ostberg

HEROIC PERIOD
GROPIUS
Terragni
DUKERS
LUTYKENS
BAUHAUS
Duiker
AALTO
SOCIAL-IDEALIST
Lurcat

NATIONALIST
AUTOBAHNEN
Fomin
Sagebiell
Kreis
Steklov
Iofam
Vopra
Zholtofsky
FASCIST
Historicism
Rudolph
Lewerentz
Albini
Aulenti
AALTO
Johansen
Greene
Neo-Liberty

BUREAUCRATIC
MIES
NEO-INTERNATIONAL STYLE
Harrison
Belluschi
Shoaffer
Yamasaki
MEGAPOLIS
Nikutake
Nikken Sekki
Tange
Johnson
YRM
HOK
Roche
Seaside
L. Krier

CORPORATE MODERNISM
KPF
MEIER
Vinyly
Schultes
Pelli
Ercan
Andrew
Crisian
Ercan
Porphyries
Singapore
Towa
Calcutta

INTUITIVE

Mackintosh
Horta
Joachim
Gaudi
Domenech
Wright
Sullivan
National Romanticism
Saarinen
Lochner
Kotera

EXPRESSIONISM
Mondelsohn
AALTO
Wright
Raymond
Keister
Teague
streamline
Bel-Geddes
Schindler

NEO-EXPRESSIONISM
Wright
Ronchamp
Michelucci
blow-up
plug in
Hausserman
Johansen
ARCHIGRAM
Kurokawa
squatters
METABOLISM
Price
Jacobs

NEO-EXPRESSIONISM
Scharoun
G. Bohm
Utzon
Prince
Erskine
Goff
Keister
Niemeyer
Dolce Vita
Fantastic
POP
Hausserman
Johansen
ARCHIGRAM
Kurokawa
squatters
METABOLISM
Price
Jacobs

BIOMORPHIC
Eisenman
Bilbaoism
Makovcic
YEANG
Landform
Lynn
FOA
Ushida-Findlay
Self-organising systems
HOK
fluidity
JIA Stud

ACTIVIST

FUTURISM
Sant-Elia
Klint
Chiattonne
Lissitzky
Leonidov
Osa
Melnikov
Ginzburg

CONSTRUCTIVISM
Communist
Le Corbusier
Contemporary City
Plan Voisin
Pessac
Linear Cities
Communal Housing
Wright
Broadacre City

TRADITIONAL HYBRID
USHA
Wright
defense housing
HHFA
PHA
Hertfordshire
Schools
Vallingby
CONSUMER MODERN
Cumbria
New Towns Mark 2
Russian Pre-fab

DECONSTRUCTION
Koolhaas
OMA
SITE
Scogin
Morphosis
Arquitectonica
Domenig

ECSTATIC
Perrella
Decq
Alsop
Clubs
M. Fisher
Ecstasy
Computer Design
Entertainment Architecture
world village
Drug Culture

UNSELF-CONSCIOUS 80% OF ENVIRONMENT

Garnier
Letchworth
Ebenezer Howard
Parker & Unwin
Welwyn
Garden Cities

Folk
Wheatley Act
barlow report
PLASTICS
Revival
TCPA
greenbelt
Loucheur Act
automobile
radio
skyscraper
washing machines
TV
jets

WAR MINIMAL
New Towns Mark 1
air conditioning packs
transistors
synthetic materials
MOBILE
Las Vegas
Port Grimaud

GLOBALISATION
Super-Spinna
Los Angeles
Milton Keynes
New Towns Mark 3
Disney Po-Lo
ACA KHAN AWARDS
Regionalism
Commission of 2 Billion
Heteropolis
leisure culture
Evolutionary Tree 2000, Charles Jencks, no copyright

INTERNET
Urban Task Force
MILLENNIUM
Architecture
Sustainability Movement
Amory Lovins
NATURAL CAPITALISM

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE 1.

2. előadás

Anyag, szerkezet és forma.
Összefüggések térben és időben.

A 2017-2018-as tanévtől a Munkahelyek építésze 1. tantárgy előadássorozata megújult tematikával kerül bemutatásra. Az előadó az előadásokhoz különböző mértékben felhasználta Dobai János DLA egyetemi docens 2008-2017 között tartott előadásainak tartalmi elemeit és a képanyagát is, Dobai tanárurat köszönet illeti a tantárgy tematikájának fejlesztéséért. Az előadások képanyaga részben a korábbi előadásokból, illetve különböző forrásokból származik, ezek oktatási célú használatát, bemutatását a vonatkozó jogszabályok lehetővé teszik. Jelen előadás letöltése a vizsgára való felkészülést segíti, továbbadása, nyilvános, üzleti vagy oktatási célú bemutatása a Szerző(k) engedélye, beleegyezése nélkül tilos!

Kapcsolódó tematikus áttekintés, szakirodalom:

Lázár Antal: 1. Ipari munkahelyek. 1.1 Történeti visszatekintés. In: Lázár Antal (szerk.): Munkahelyek építésze, Budapest, 2000, 13-19.

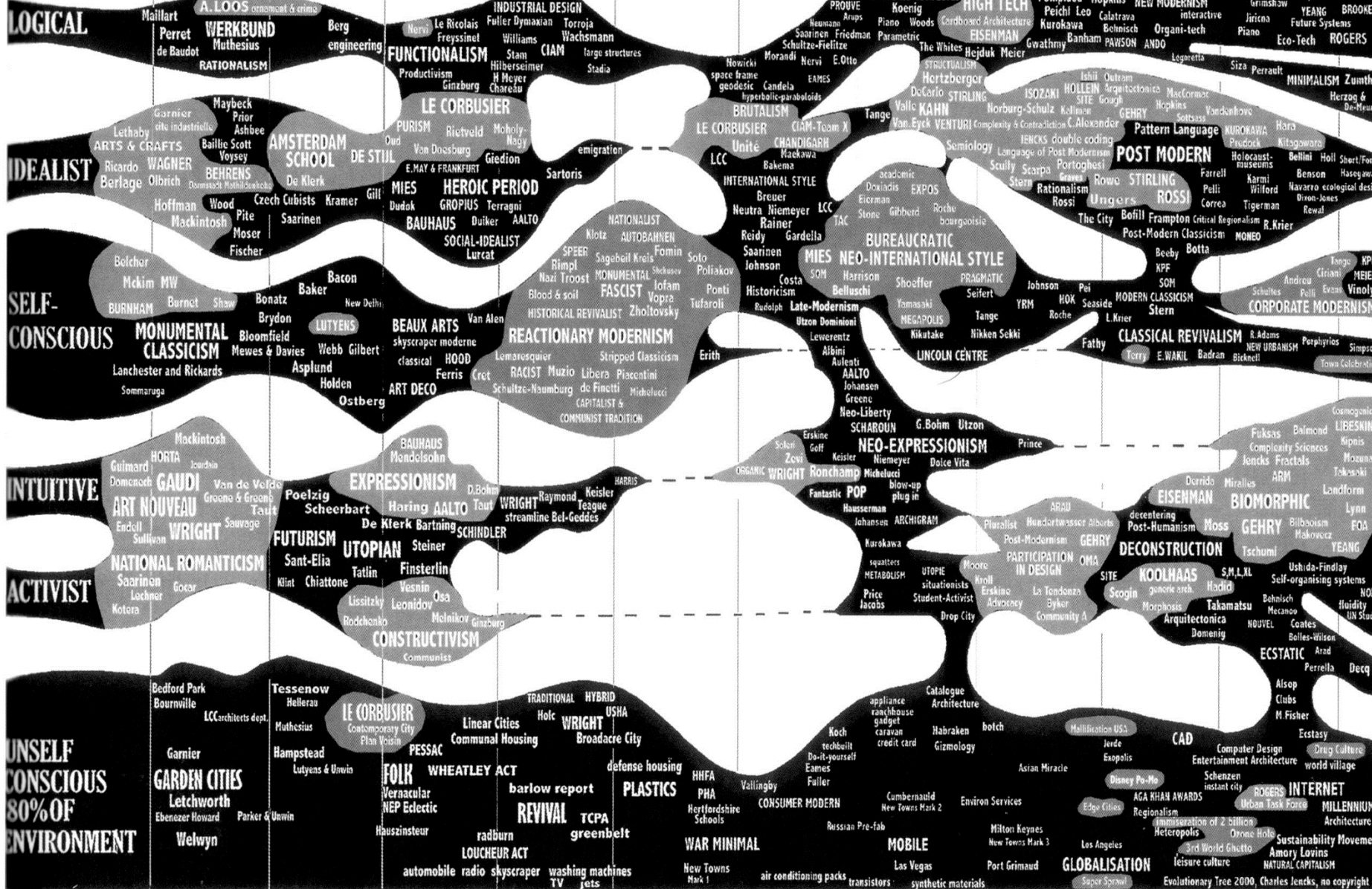
17. Az építészeti formák fejlődése. In: Lázár Antal (szerk.): Munkahelyek építésze, Budapest, 2000, 207-223.

Az előadások témakörei:

1. Bevezetés. Az (építő)anyag természete. Tapasztalat, tudás, kísérlet, kudarc és siker.
- 2. Anyag, szerkezet és forma. Összefüggések térben és időben.**
3. Forradalmak és ipari forradalmak. Emberek és gépek.
4. Modern „háborúk” – új igények: kényszerek és kísérletek.
5. Az ember és a munka tere. Változó igények.
6. Tér és szerkezet: nagy, „okos”, gazdaságos.
7. Fény, levegő, hőmérséklet, szín, tér, anyag. A részletek fontossága.
8. Mindig változik? A technológia és a térbeli flexibilitás kérdései.
9. Jó munkahely - rossz munkahely: komfort, design, igény, presztízs.
10. A jelen és a jövő munkahelye. High-tech és low-tech építészet.
11. Lejárt az ideje! Menthető, bontandó, vagy újragondolható?

Összefoglalás

1900 1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000

Prof. Vasáros Zsolt DLA építész, tanszékvezető egyetemi tanár /// BME Építészmérnöki Kar /// IPARTANSZÉK /// Munkahelyek építészete 1_2. előadás /// Anyag, szerkezet és forma. Összefüggések térben és időben

BETON

anyag/szerkezet/forma

- cement, mint hidraulikus kötőanyag – víz hozzáadásával kémiai reakcióba lépnek
- római – *opus caementitium* / kőzuzalék+égetett mész+trasz (őrölt tufa)
- 1682 - Hollandiai gátépítések / Eiffel hegység római bányáiból trachit tufa
- 18. század – Oroszország, Anglia / római cementhez hasonló
- 1756-1759 - John SMEATON (1724-1792) / cornwalli (Eddystone) világítótorony építése
- 1779 – Bry HIGGINS / stukkóvakolat szabadalma
- 1798 – J. PARKER / „római cement” újra-feltalálása
- 1800 – William JESSOP / West India Dock brit kikötő építése – nagy mennyiségű beton
- 1812 – 1822 – J. FRAST / 2x kréta + 1x agyag = cement szabadalma
- 1812-1816 – Souillac híd / L. J. VICAT / első betonhíd még vasalás nélkül
- 1817 – Louis J. VICAT (1786-1861) / hidraulikus kötés leírása, mesterséges cement
- 1824 - Joseph ASPDIN (1778-1855) angol kőműves mester / portlandcement szabadalma

Pantheon / Olaszország, Róma / i.u. 118-128

Pantheon / Olaszország, Róma / i.u. 118-128

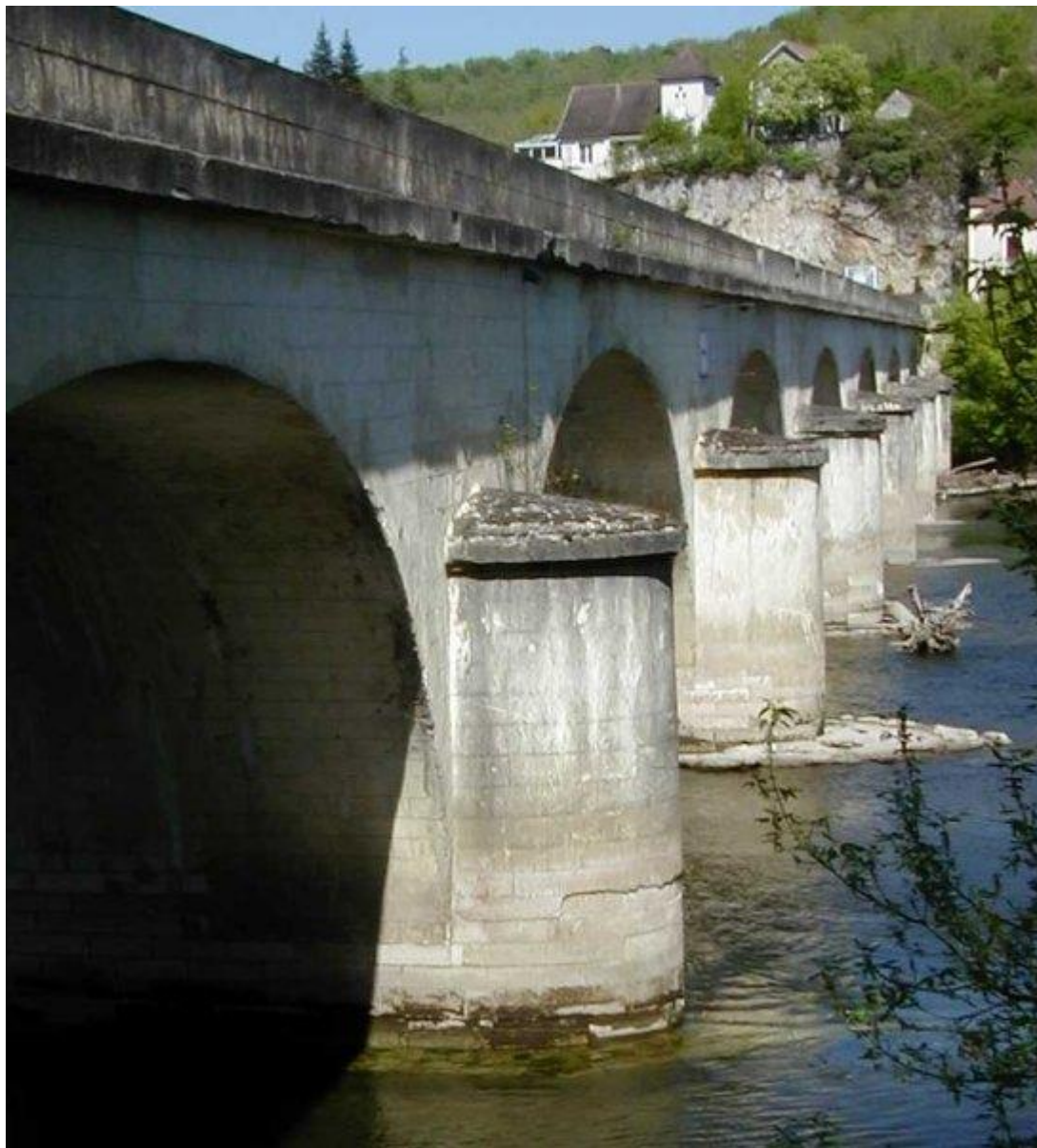

**Betonhíd / Franciaország, Souillac, Dordogne folyó felett / 1812-1824 / tervező: Louis VICAT
hossz: 180 méter, fesztáv: 7 x 22 méter**

**Betonhíd / Franciaország, Souillac, Dordogne folyó felett / 1812-1824 / tervező: Louis VICAT
hossz: 180 méter, fesztáv: 7 x 22 méter**

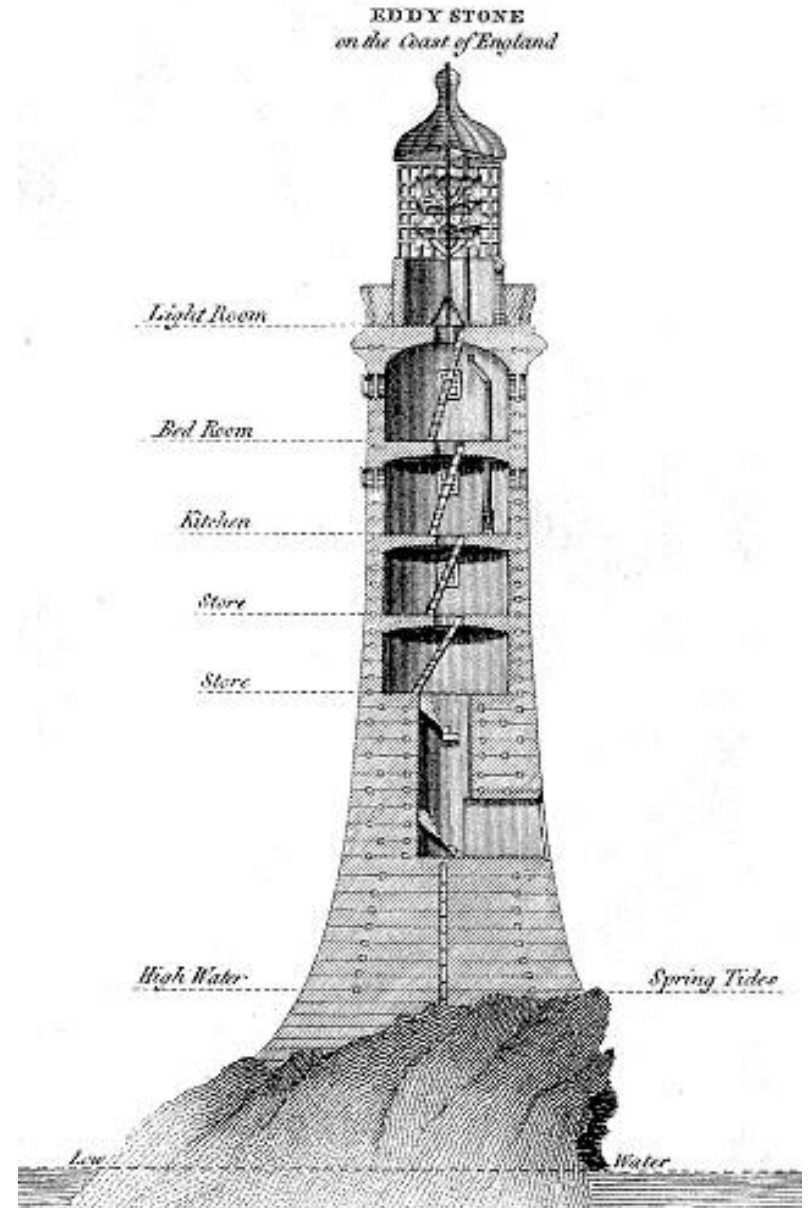

Világítótorony / Anglia, Cornwall, Eddystone / 1756-1759 / tervező: John SMEATON

változó keresztmetszet

hidraulikus habarcs – vulkanikus adalék+mész+agyag

márvány tiplik

VASBETON

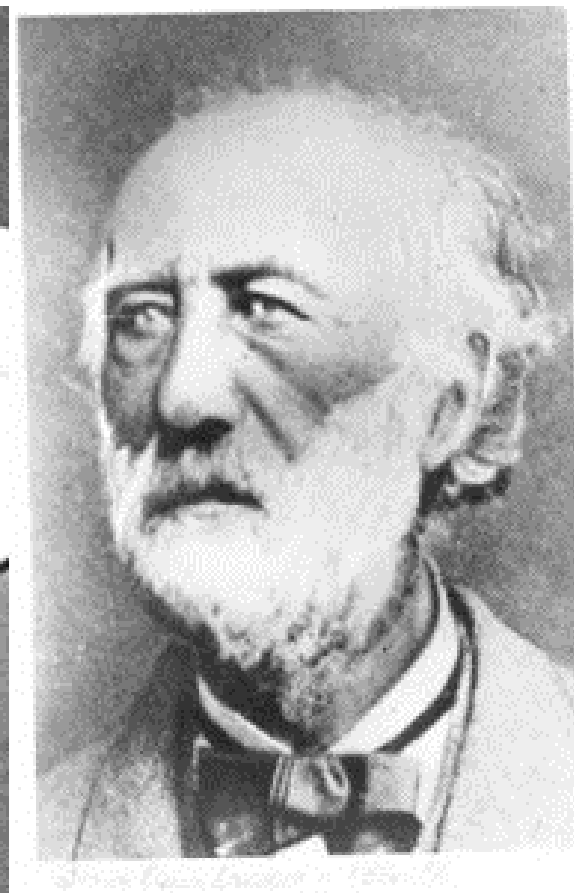
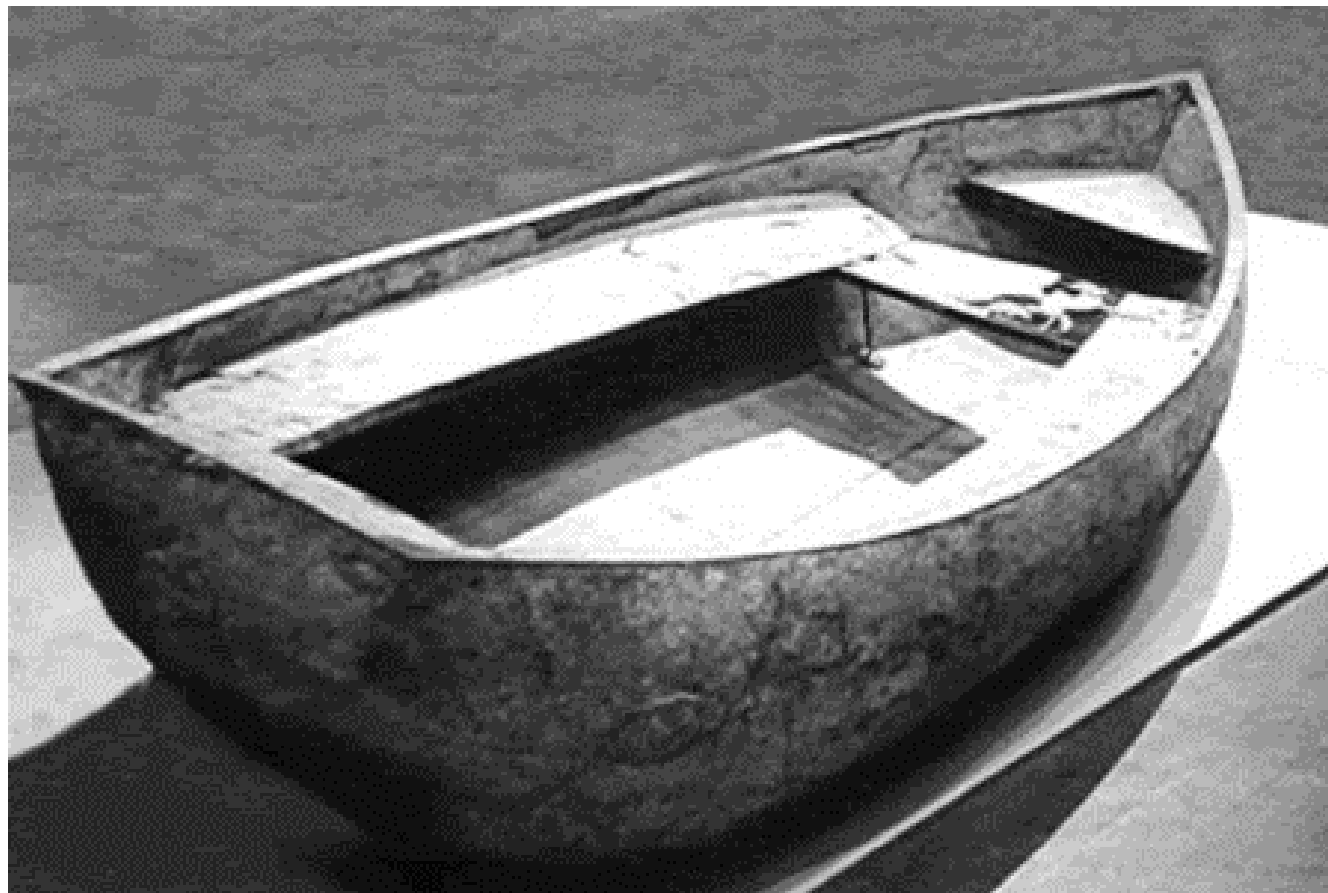
anyag/szerkezet/forma

- 1848 – Joseph-Louis LAMBOT (1817-1887) / vassal erősített csónak, 1855 szabadalom
- 1852 – F. COIGNET / Saint-Denis – beton és vasprofilok alkalmazása
- 1854 – William Bouffland WILKINSON / Anglia, vasbeton szabadalom, 1860- födémek
- 1855 – Thaddeus HYATT / kísérletek Amerikában, 1878 szabadalom
- 1861 – Joseph MONIER (1823-1906) / acélbetétes virágtartó, 1867 szabadalom
- 1861 – Francois COIGNET / erősített betonról publikáció
- 1864 – Siemens-Martin acél
- 1867 – F. COIGNET / Párizs Világkiállítás bemutatódarabok
- 1885 – Conrad FREYTAG-Gustav Adolf WAYSS / Monier alapján rendszertervezés
- 1870 – Francois HENNEBIQUE (1842-1921) / 1892 szabadalom, gerendák, tűzvédelem

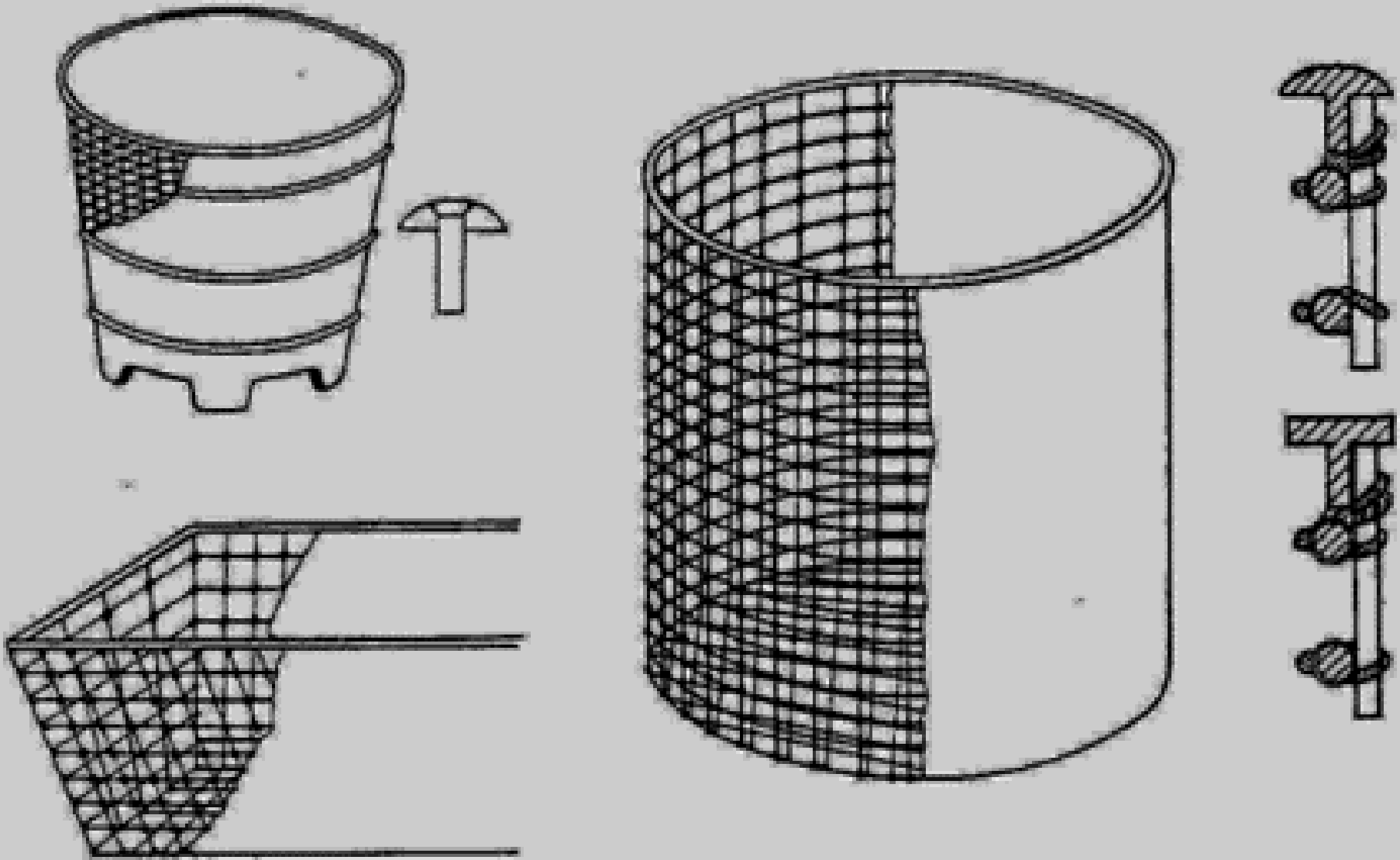
Kiemelkedő tervezők, konstruktőrök:

- Auguste PERRET (1874-1954)
- Gustave PERRET (1876-1952)
- Robert MAILLART (1872-1940)
- Eduardo TORROJA (1899-1961)
- F. Eugène FREYSSINET (1879-1962)
- Pier Luigi NERVI (1891-1979)
- Felix CANDELA (1910-1997)

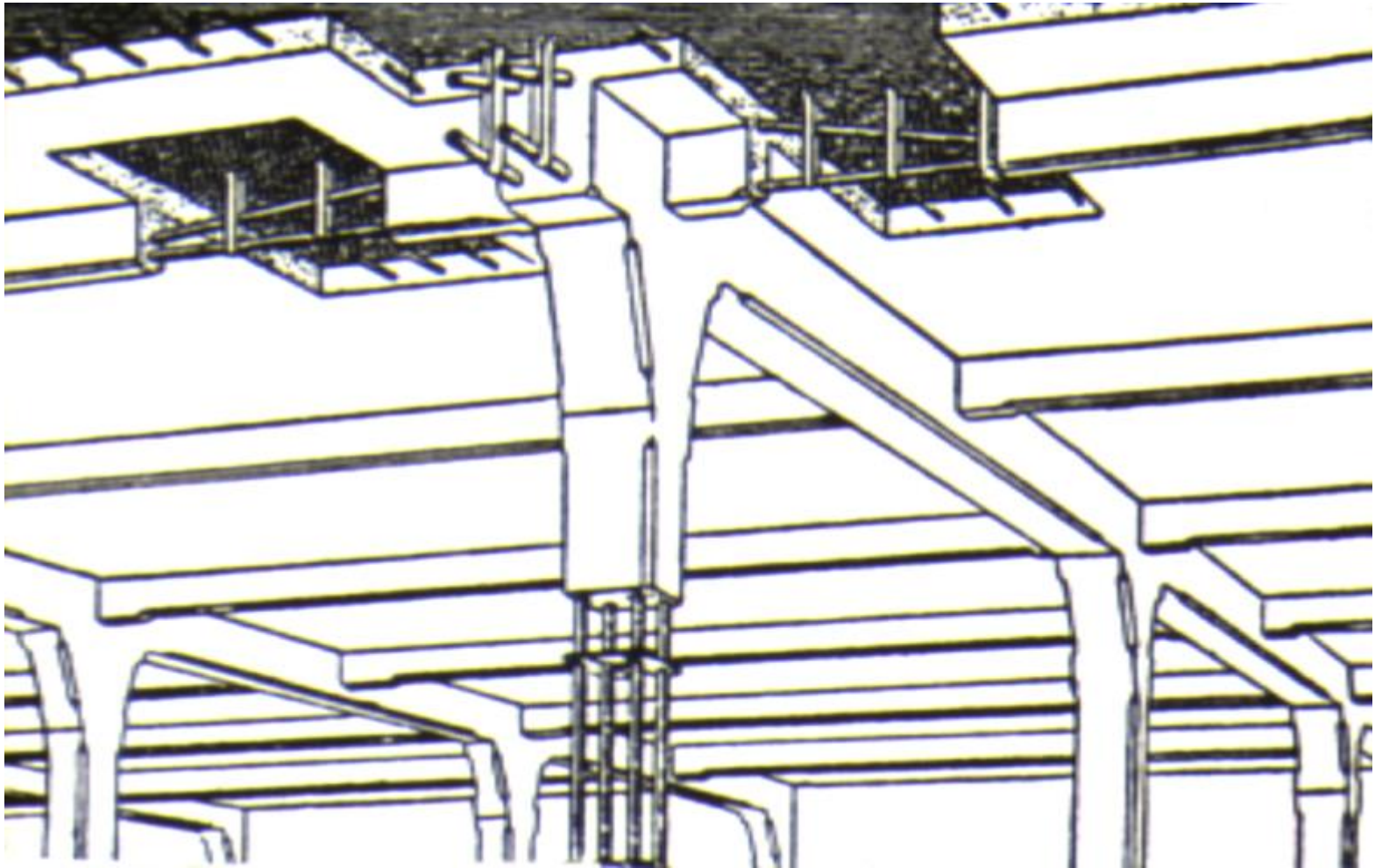
Vassal erősített betoncsónak / 1848 / J-L. LAMBOT

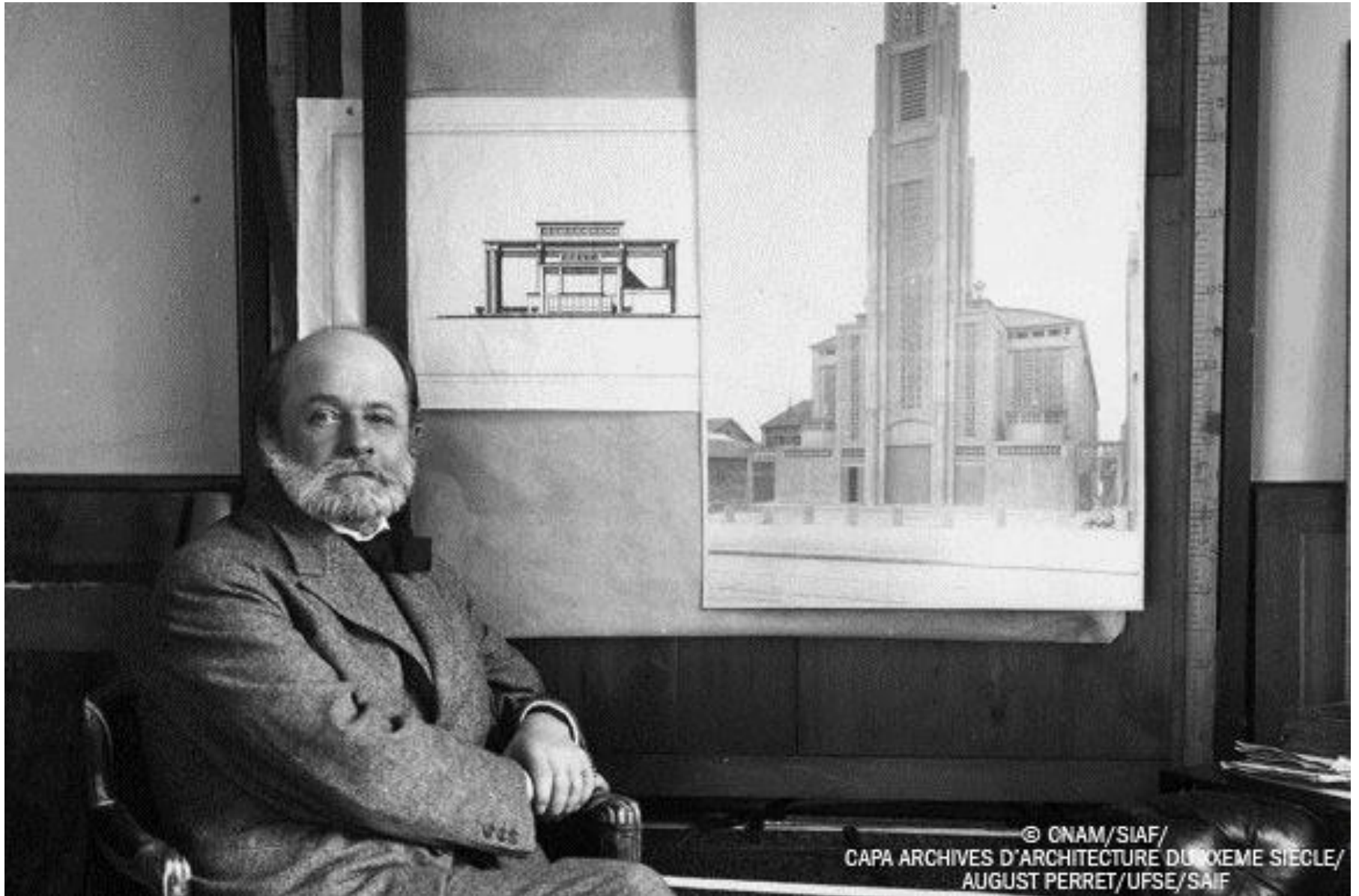

Virágcserep szabadalom / 1867 / J-L. MONIER

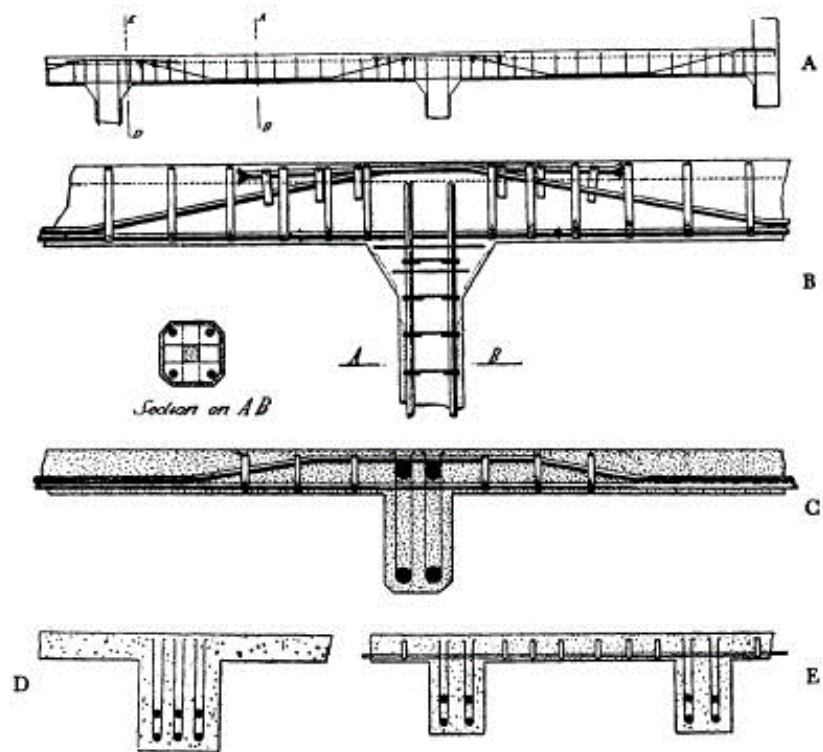
Vasbeton szerkezet / Francois HENNEBIQUE / 1870

22

HENNEBIQUES SYSTEM OF REINFORCED CONCRETE

- A. SECTION THROUGH BEAM.
- B. JUNCTION OF BEAM AND COLUMN.
- C. CROSS-SECTION THROUGH BEAM AND FLOOR.
- D. SECTION THROUGH MAIN BEAM.
- E. SECTION THROUGH SECONDARY BEAMS AND FLOOR.
- F. MAIN BEAMS, SECONDARY BEAMS AND FLOOR, FORMING A MONOLITHIC MASS.
- G. METHOD OF REINFORCING COLUMNS.

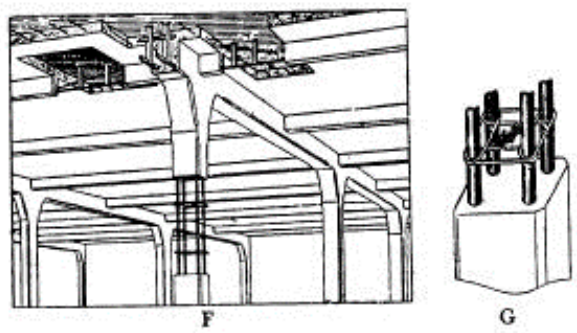
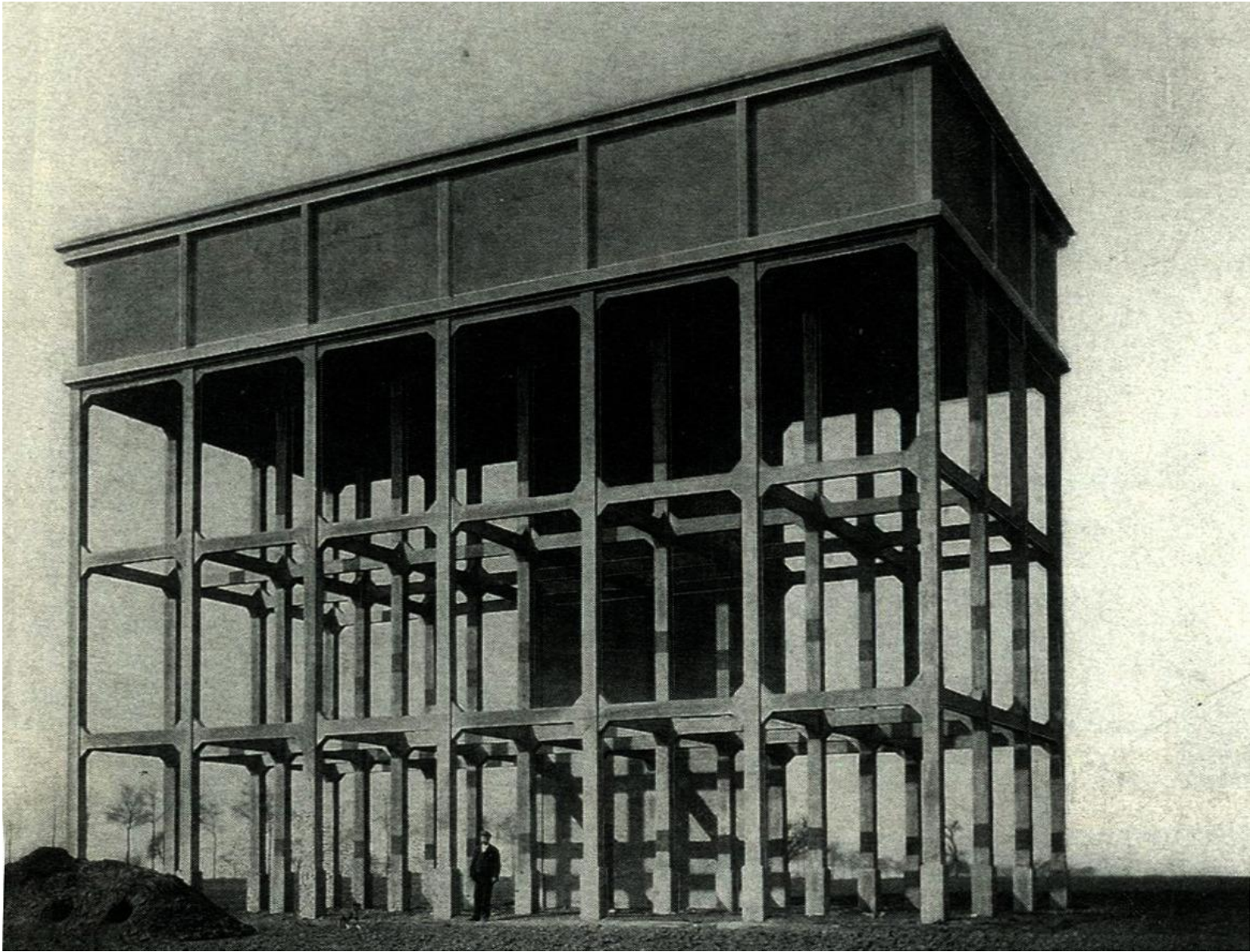

Fig. 12. System of reinforced concrete, by Hennebique (from Whittick, *European Architecture* 1).

Vasbeton szerkezet / Francois HENNEBIQUE / 1870

WEAVER Building / WALES, Swansea / Francois HENNEBIQUE / 1897 (-1984)

Lakóház / Párizs, Rue Franklin 25. / Auguste PERRET/ 1903

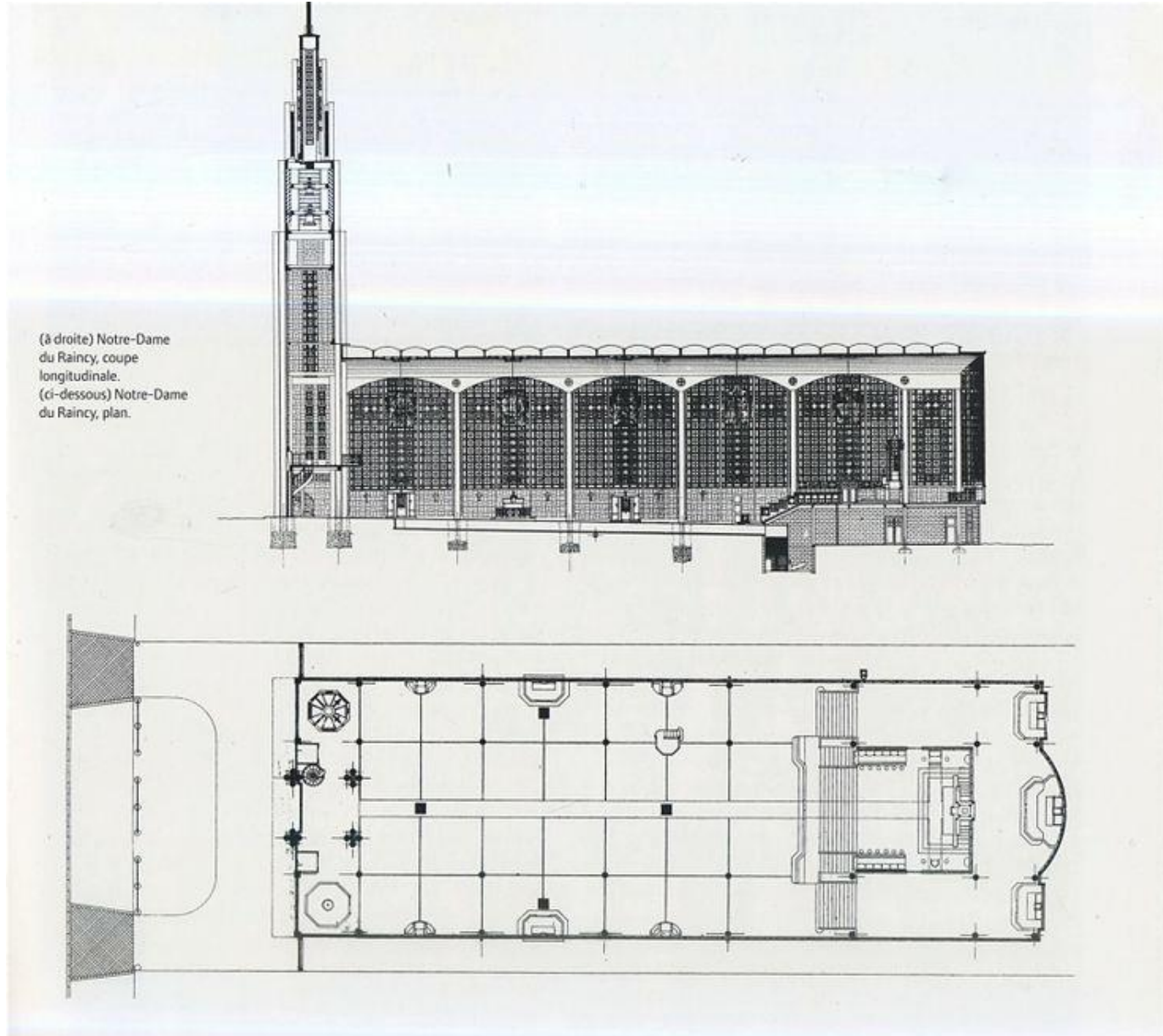
Lakóház / Párizs, Champs-Élysées Színház / Auguste PERRET/ 1913

Lakóház / Párizs, Champs-Élysées Színház / Auguste PERRET/ 1913

Templom / Raincy, Notre Dame / Auguste PERRET/ 1922-23

Templom / Raincy, Notre Dame / Auguste PERRET/ 1922-23

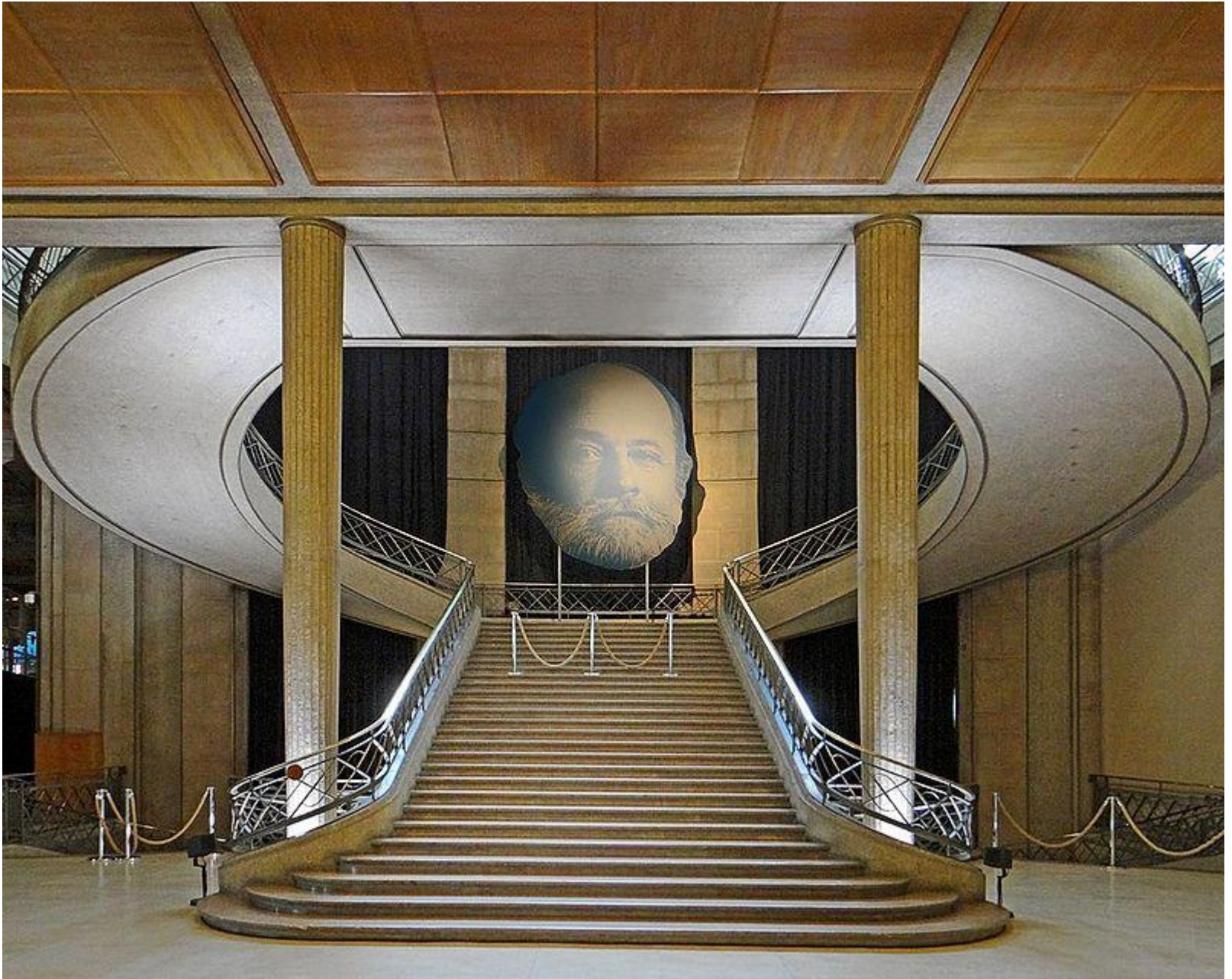

Templom / Raincy, Notre Dame / Auguste PERRET/ 1922-23

Palais d'Iéna / Párizs / Auguste PERRET/ 1937

Palais d'Iéna / Párizs / Auguste PERRET/ 1937

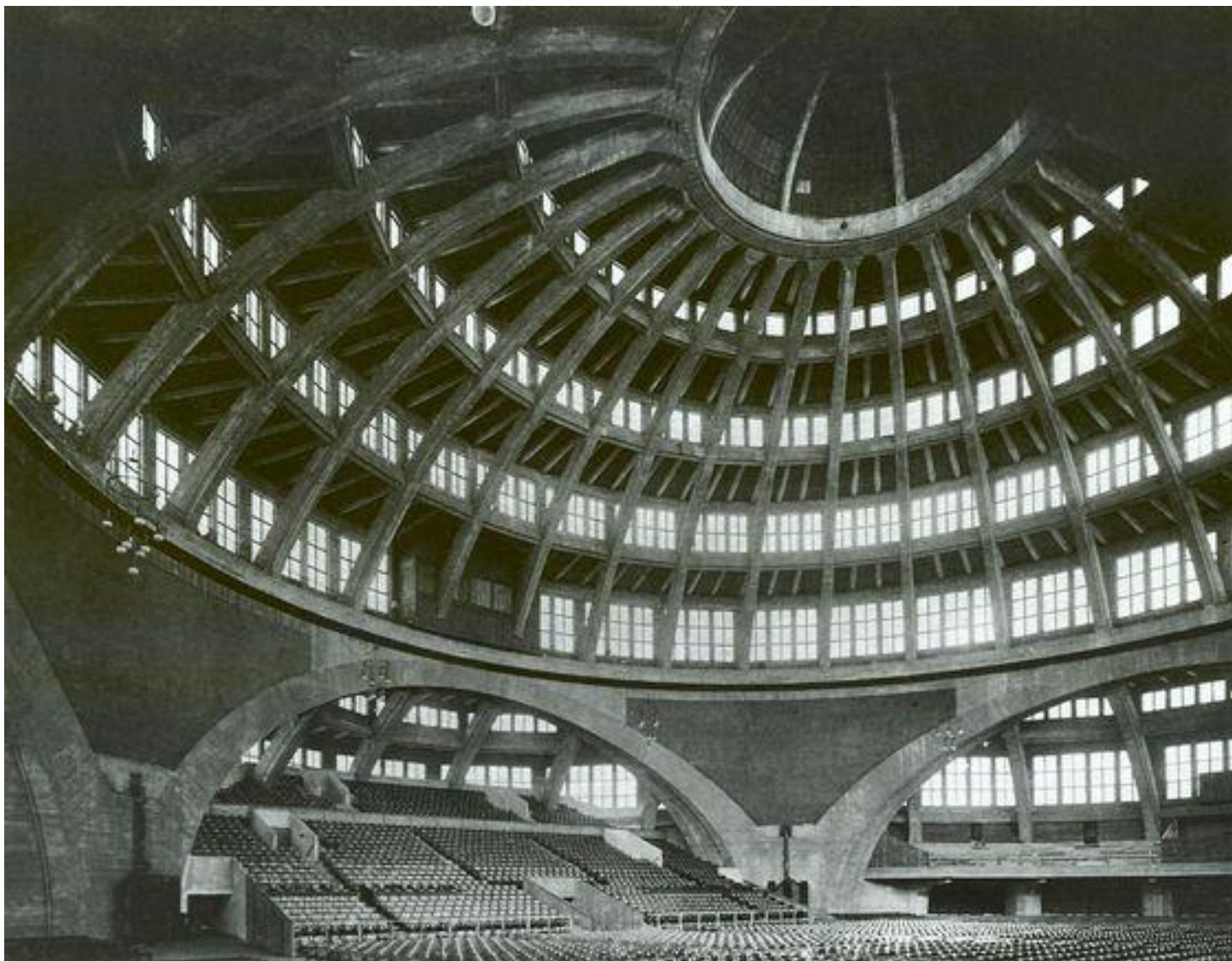
Ateliers Esders – varroda / Párizs / Auguste és Gustave PERRET/ 1919-20

Ateliers Esders / Párizs / Auguste és Gustave PERRET / 1919-20

**Jahrhunderthalle / LENGYELORSZÁG, Breslau/Hala Stulecia / 1911-1913 / tervező: Max BERG
feszítáv: 65 méter**

Giesshübel raktár / Svájc, Zürich / Robert MAILLART / 1910

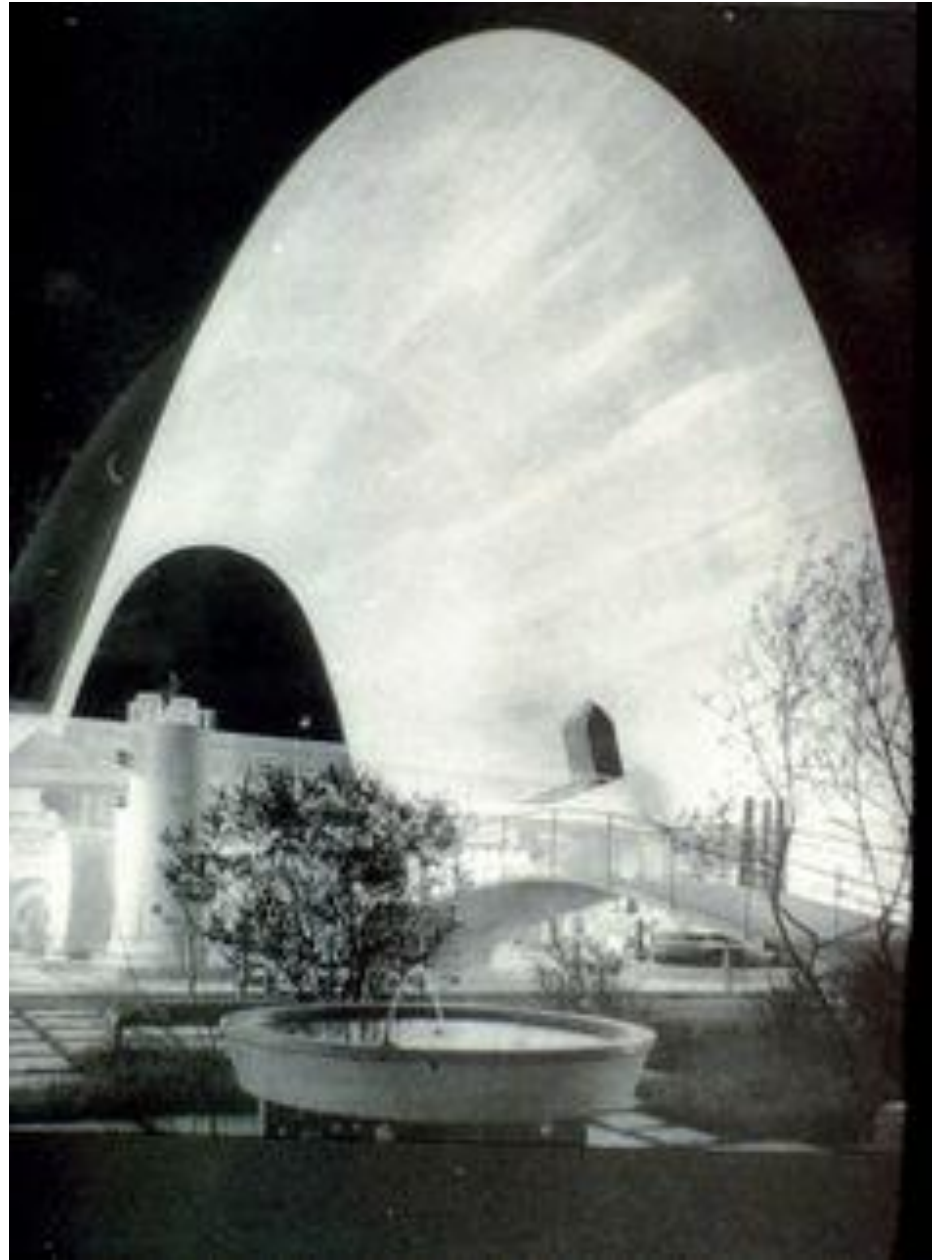
(CC) BY-NC-ND ETH-BIBLIOTHEK ZÜRICH, BILDARCHIV

Giesshübel raktár / Svájc, Zürich / Robert MAILLART / 1910

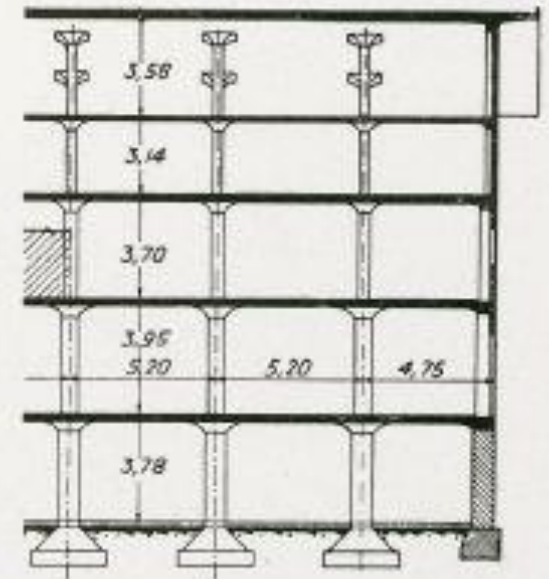
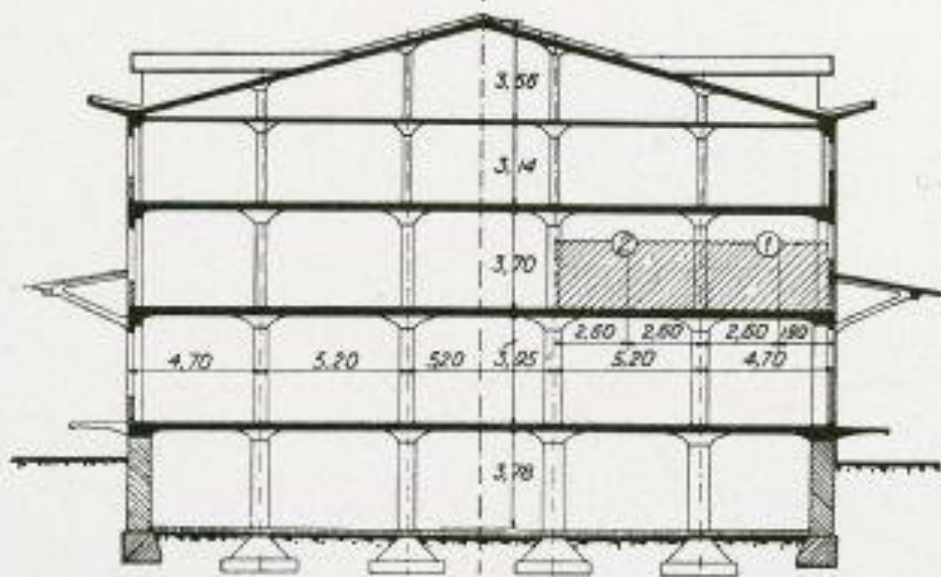
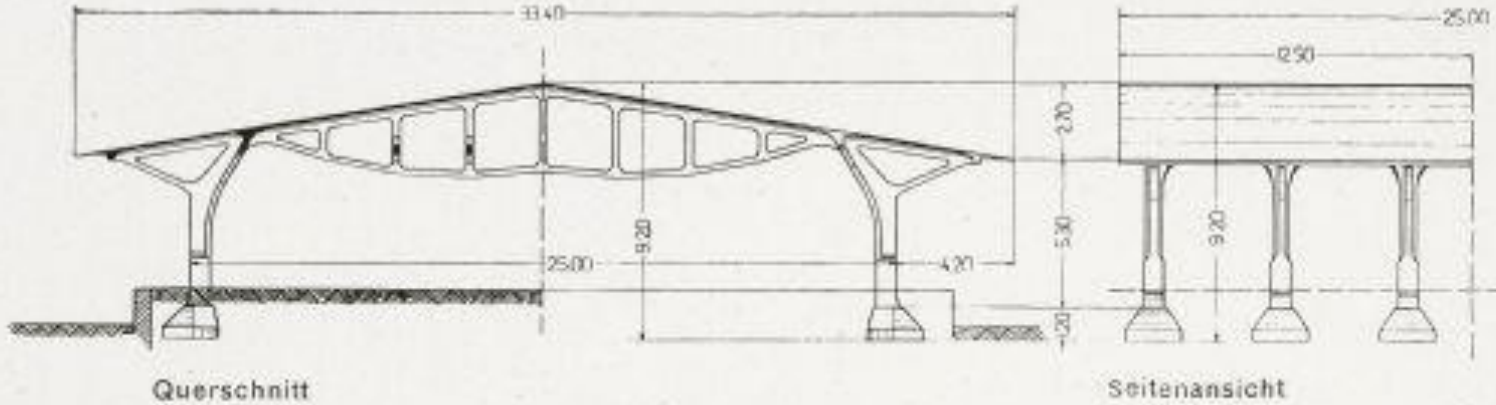

Beton Pavilon / Svájc, Zürich / Robert MAILLART-Hans LEUZINGER / 1939

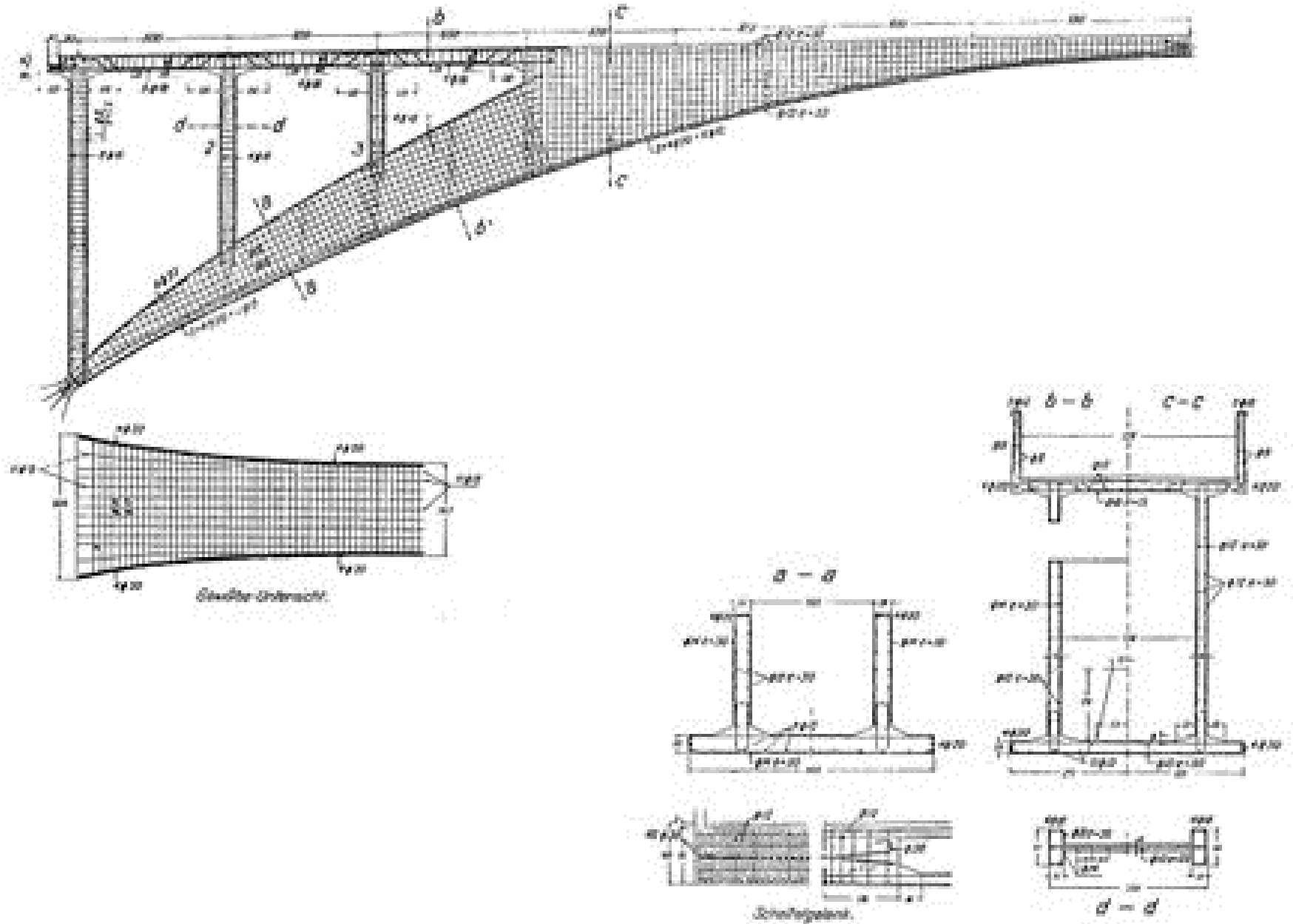

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

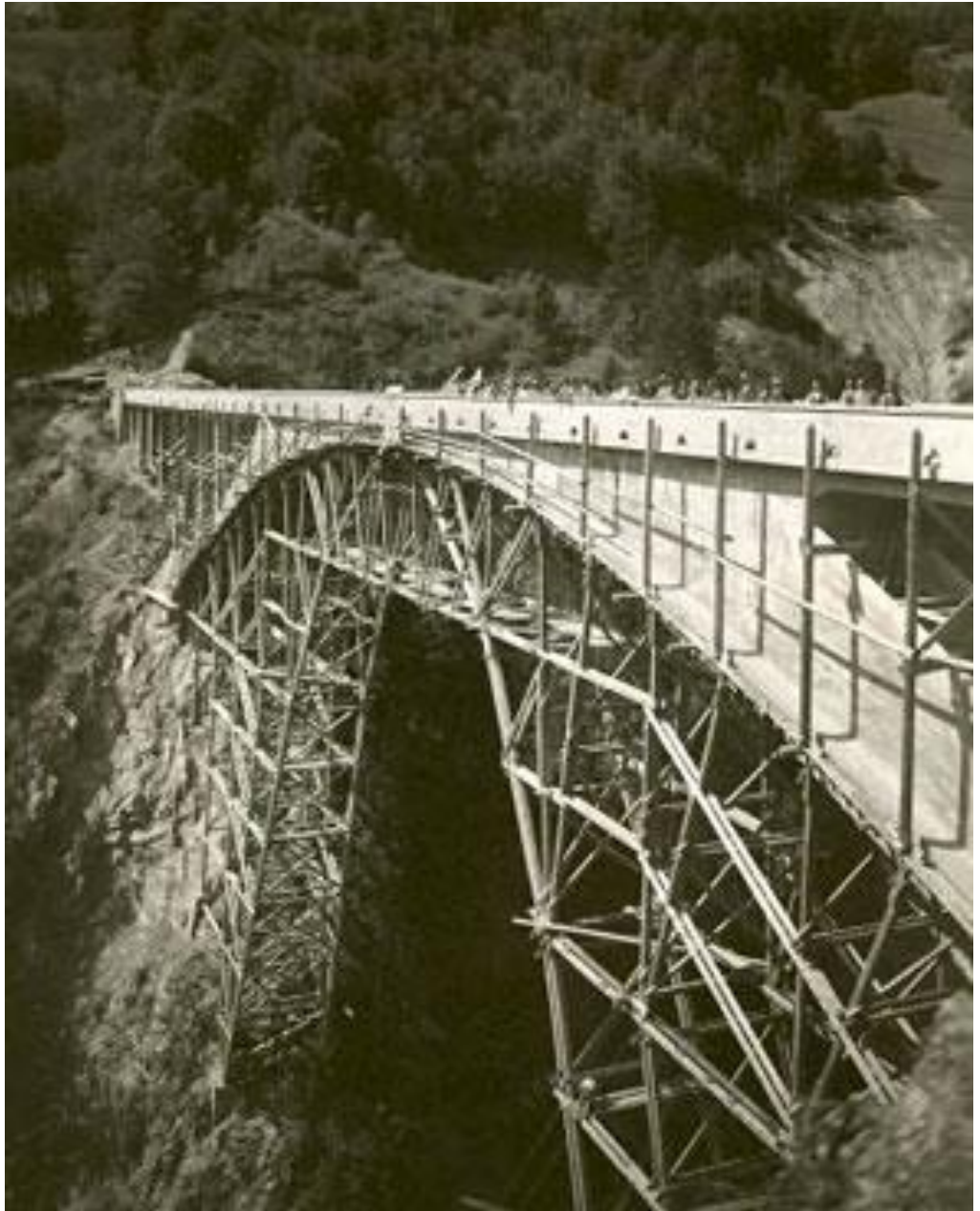
Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

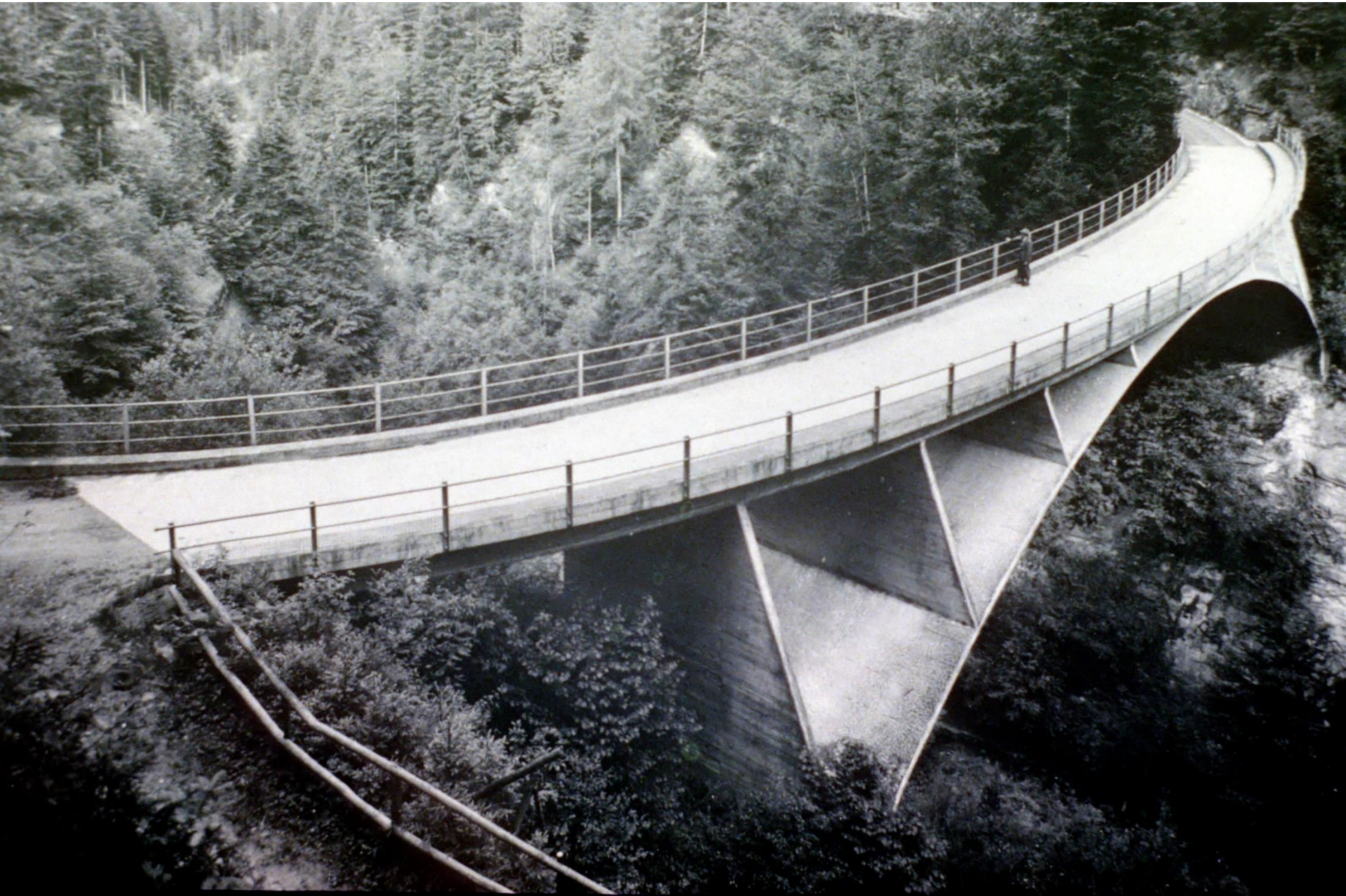

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

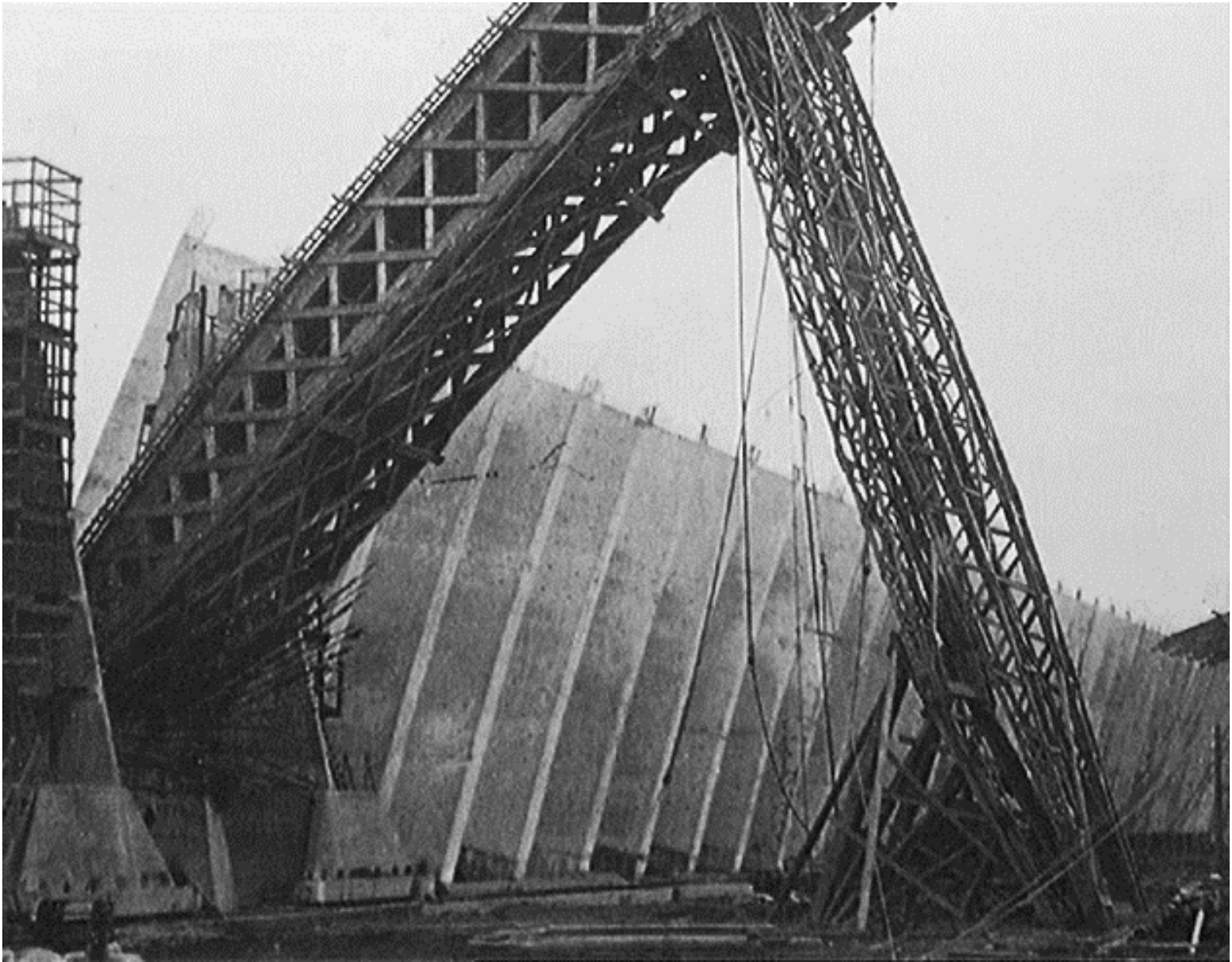

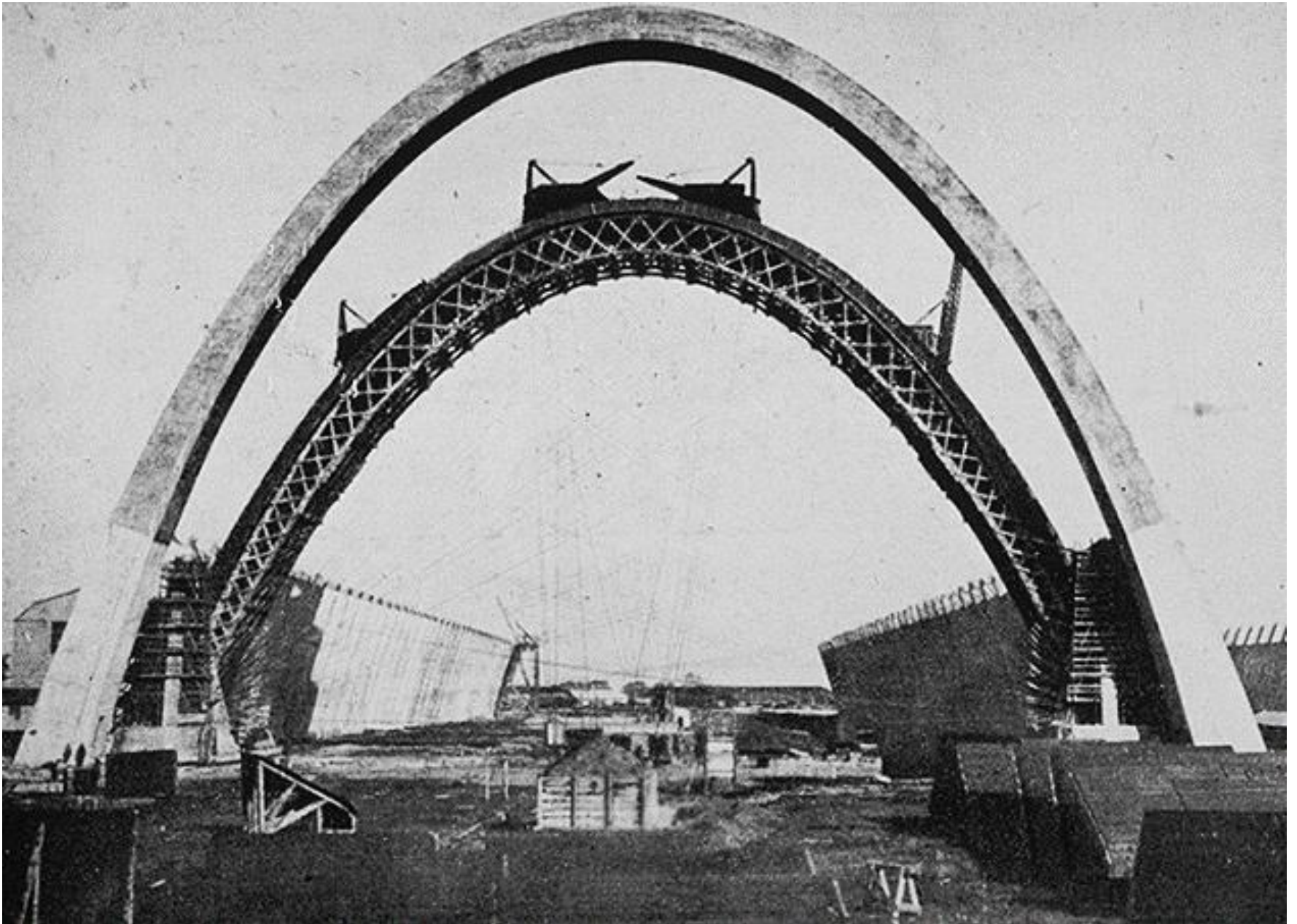
Léghajóhangárok / Párizs, Orly/ F. Eugéne FREYSSINET / 1916-24

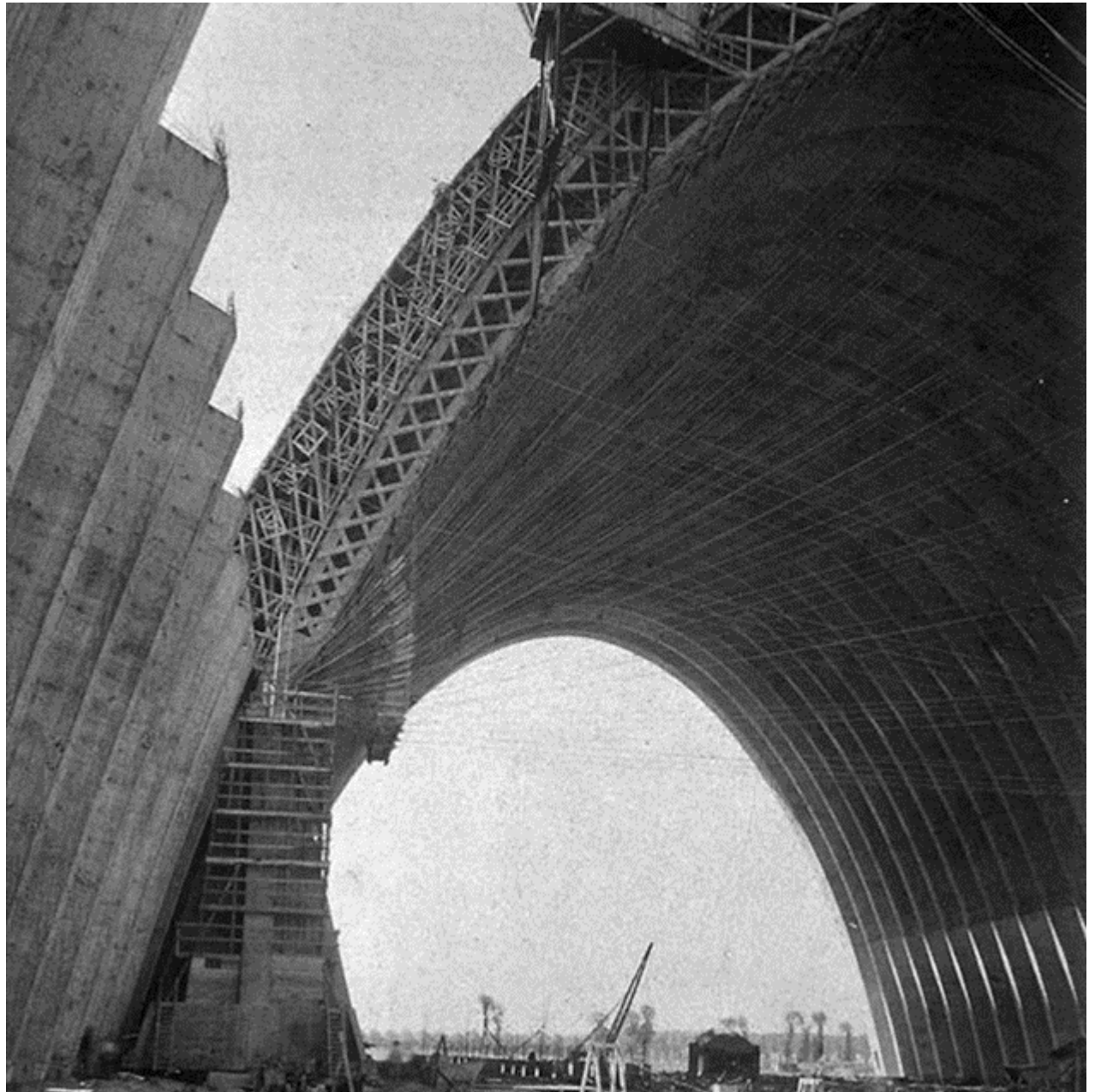
Léghajóhangárok / Párizs, Orly/ F. Eugène FREYSSINET / 1916-24

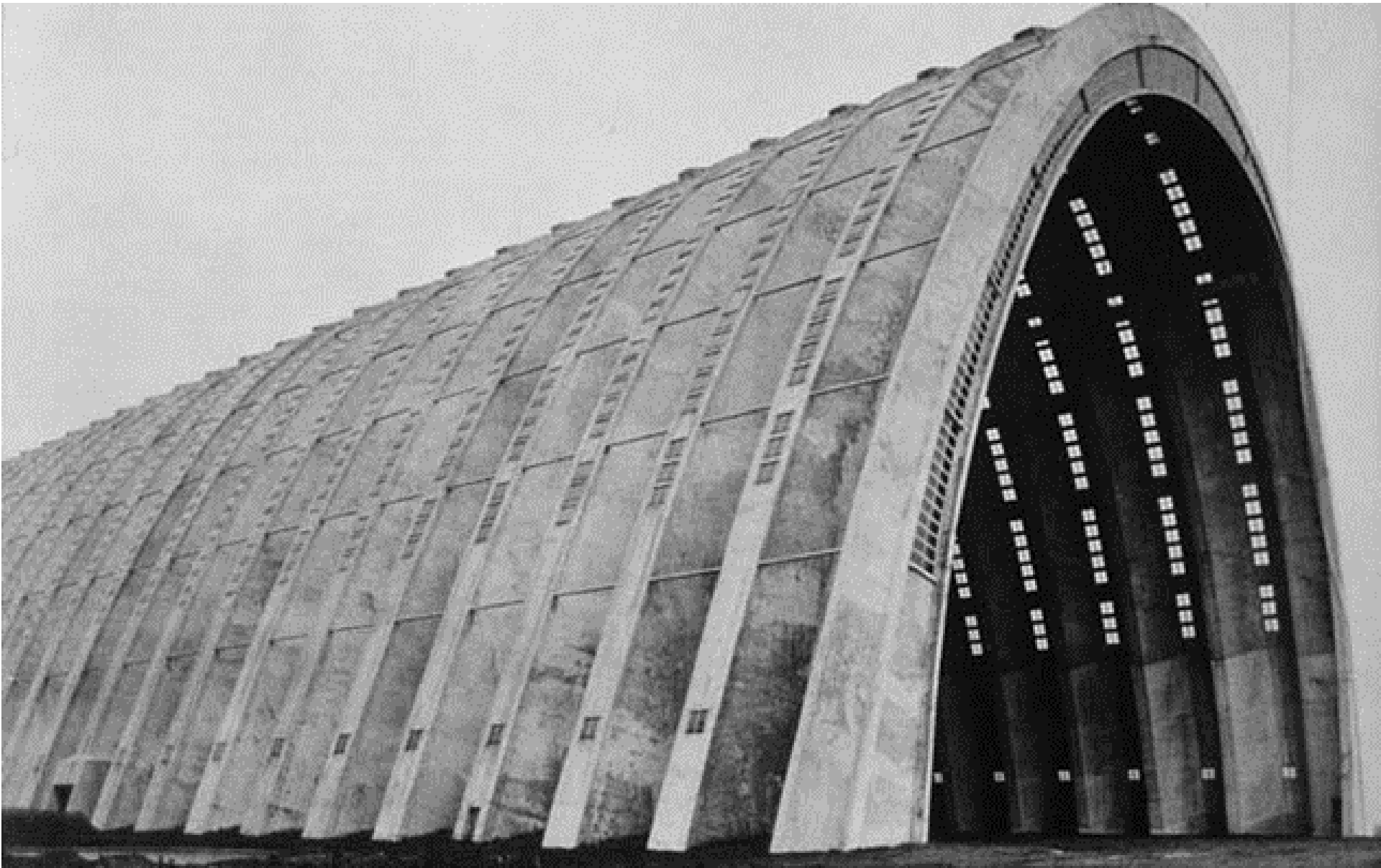
Léghajóhangárok / Párizs, Orly/ F. Eugène FREYSSINET / 1916-24

Léghajóhangárok / Párizs, Orly/ F. Eugène FREYSSINET / 1916-24

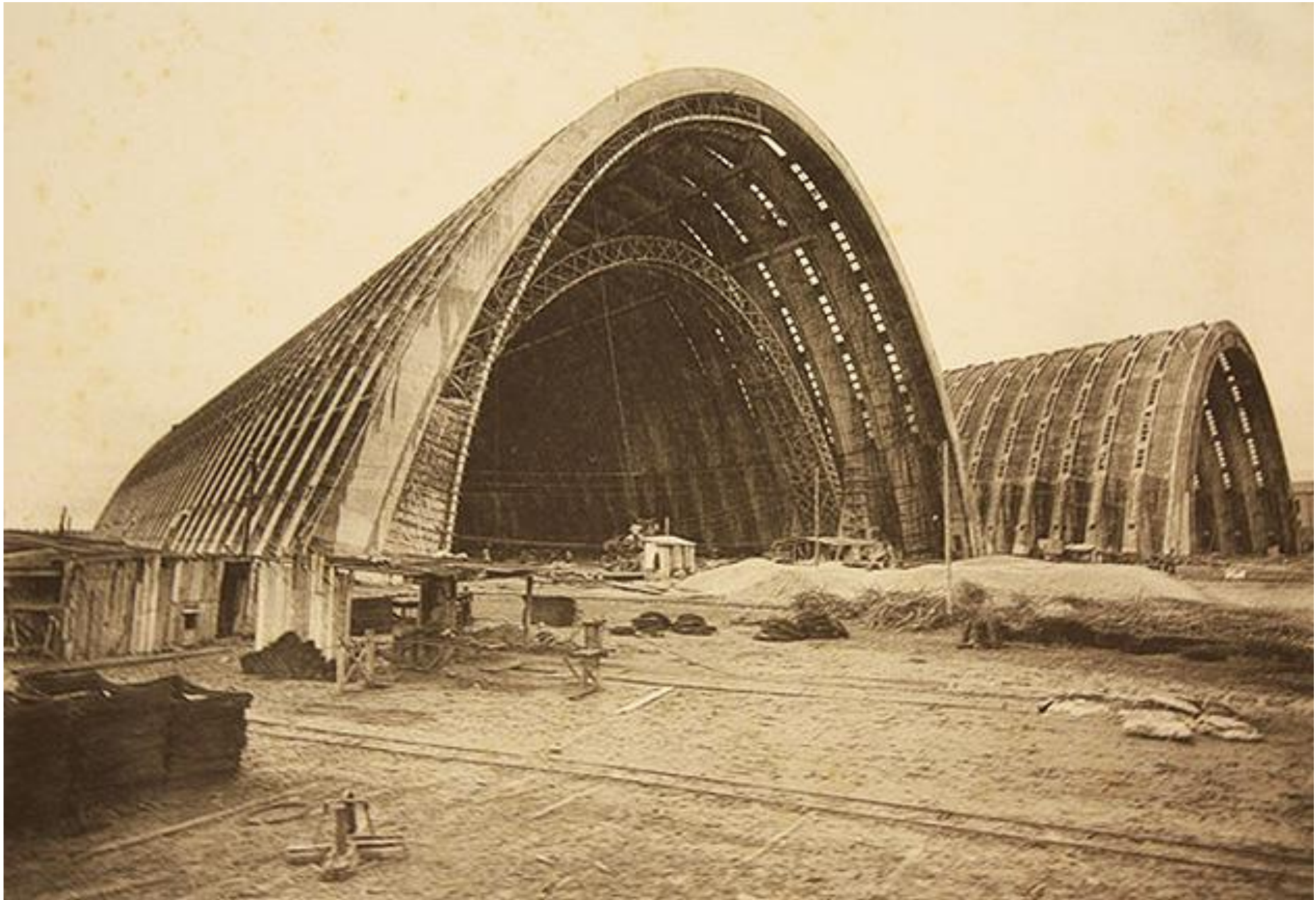

Léghajóhangárok / Párizs, Orly/ F. Eugène FREYSSINET / 1916-24

Léghajóhangárok / Párizs, Orly/ F. Eugène FREYSSINET / 1916-24

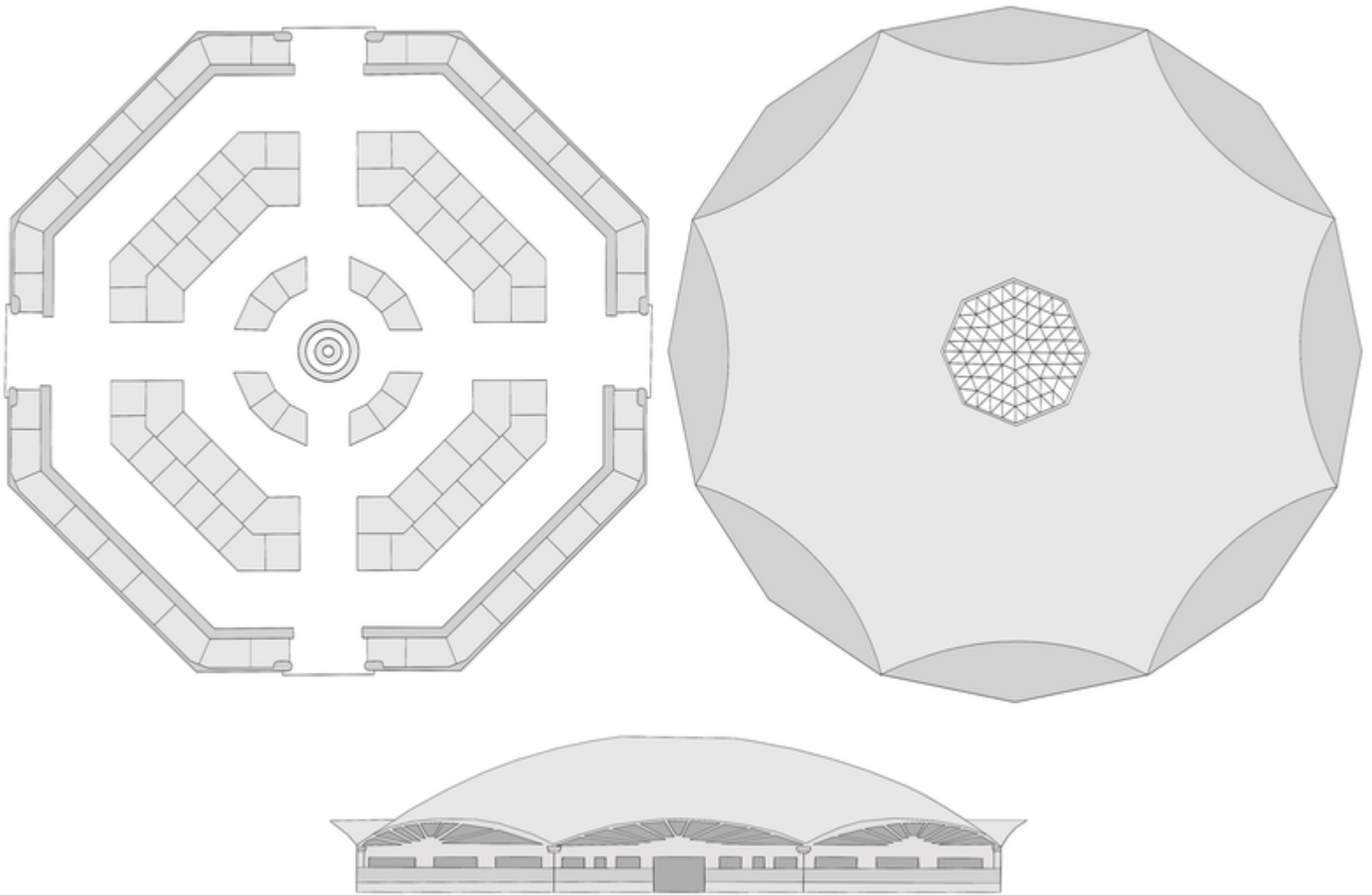

Vásárcsarnok / Spanyolország, Andalúzia, Algeciras / Eduardo TORROJA / 1935
Fesztáv: 47,62 méter

Vásárcsarnok / Spanyolország, Andalúzia, Algeciras / Eduardo TORROJA / 1935

Fesztáv: 47,62 méter

Vásárcsarnok / Spanyolország, Andalúzia, Algeciras / Eduardo TORROJA / 1935
Fesztáv: 47,62 méter

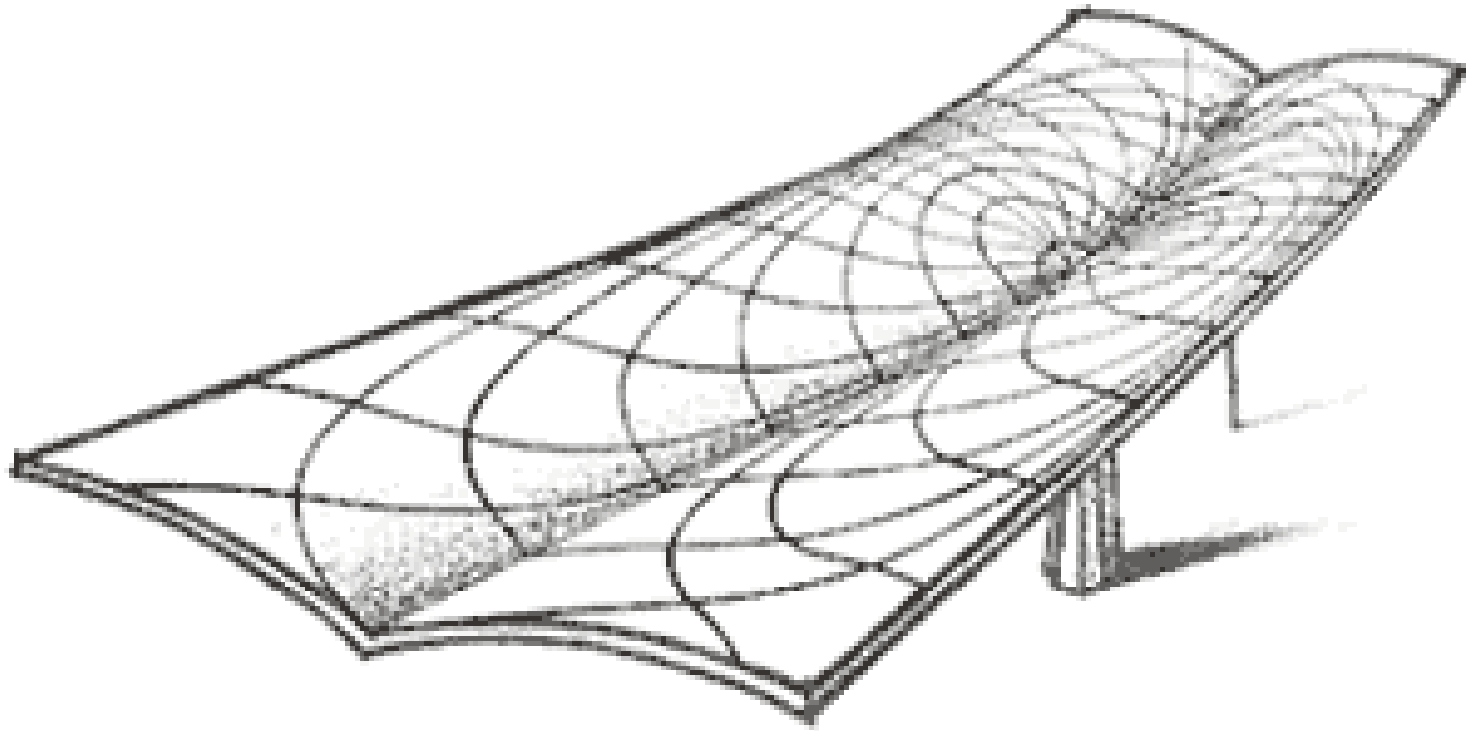

Vásárcsarnok / Spanyolország, Andalúzia, Algeciras / Eduardo TORROJA / 1935
Fesztáv: 47,62 méter

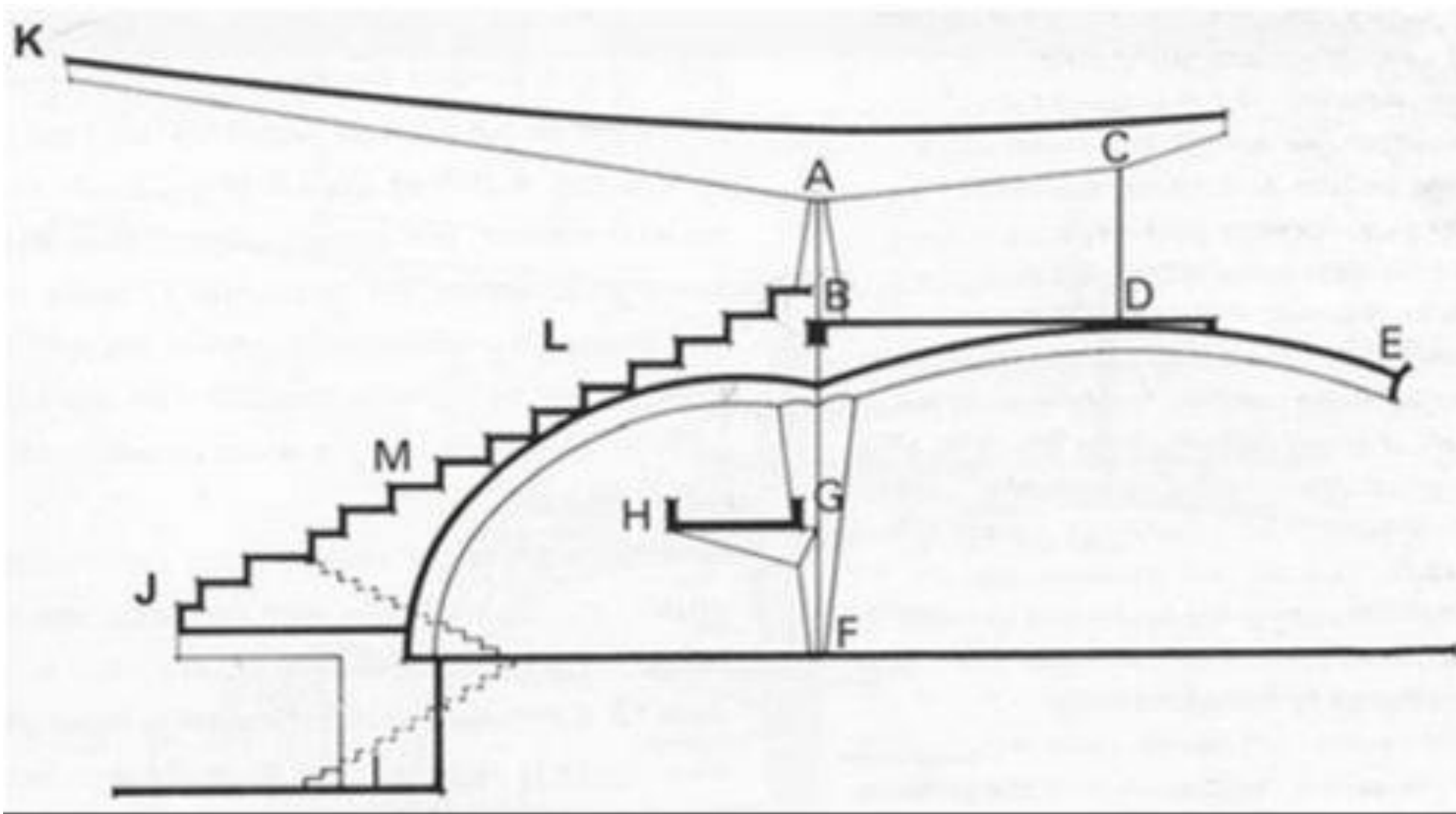

Zaruela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

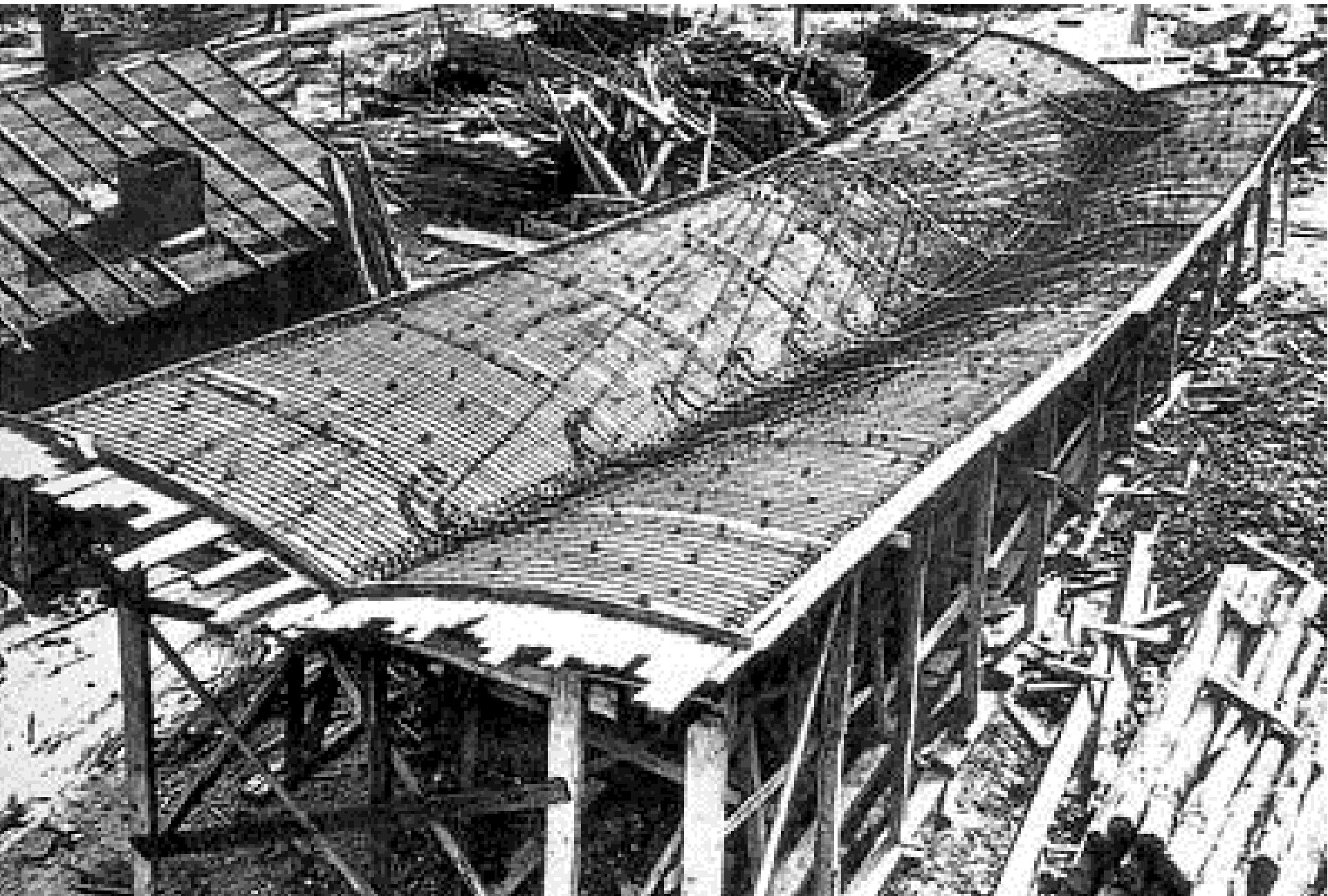

Zaruela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

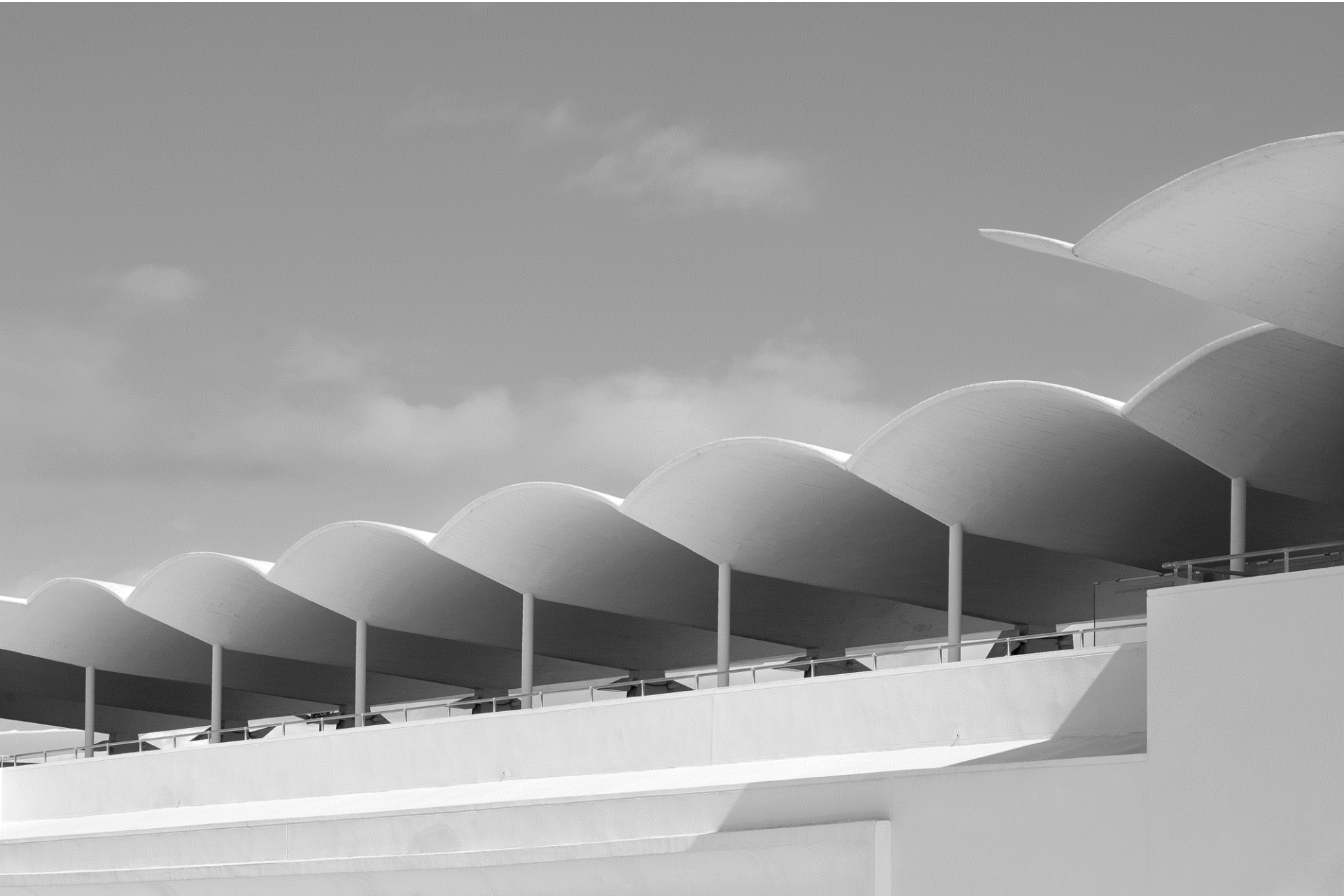
Zarzuela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

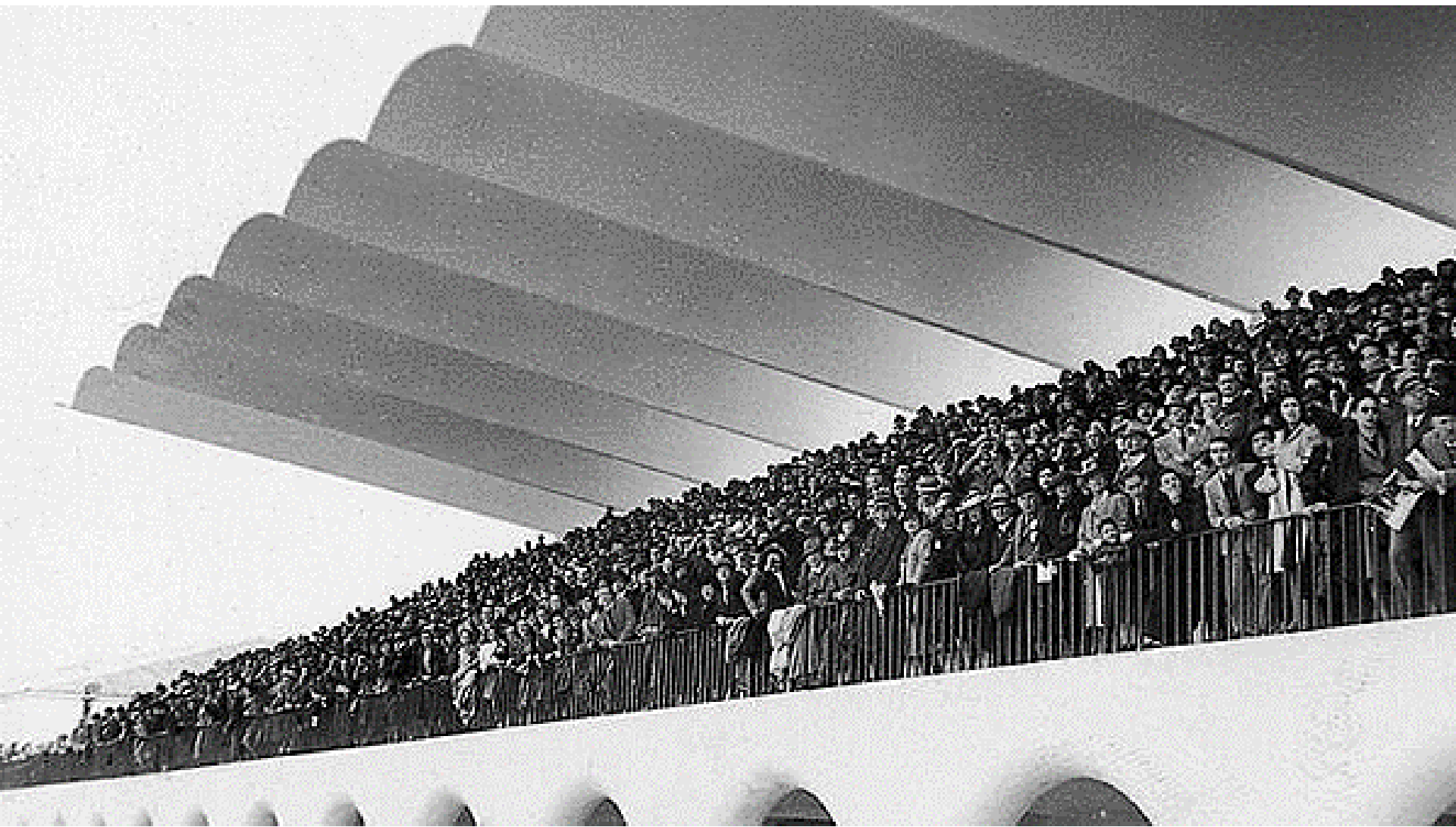
Zaruela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

Zarzuela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

Zaruela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

Zaruela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

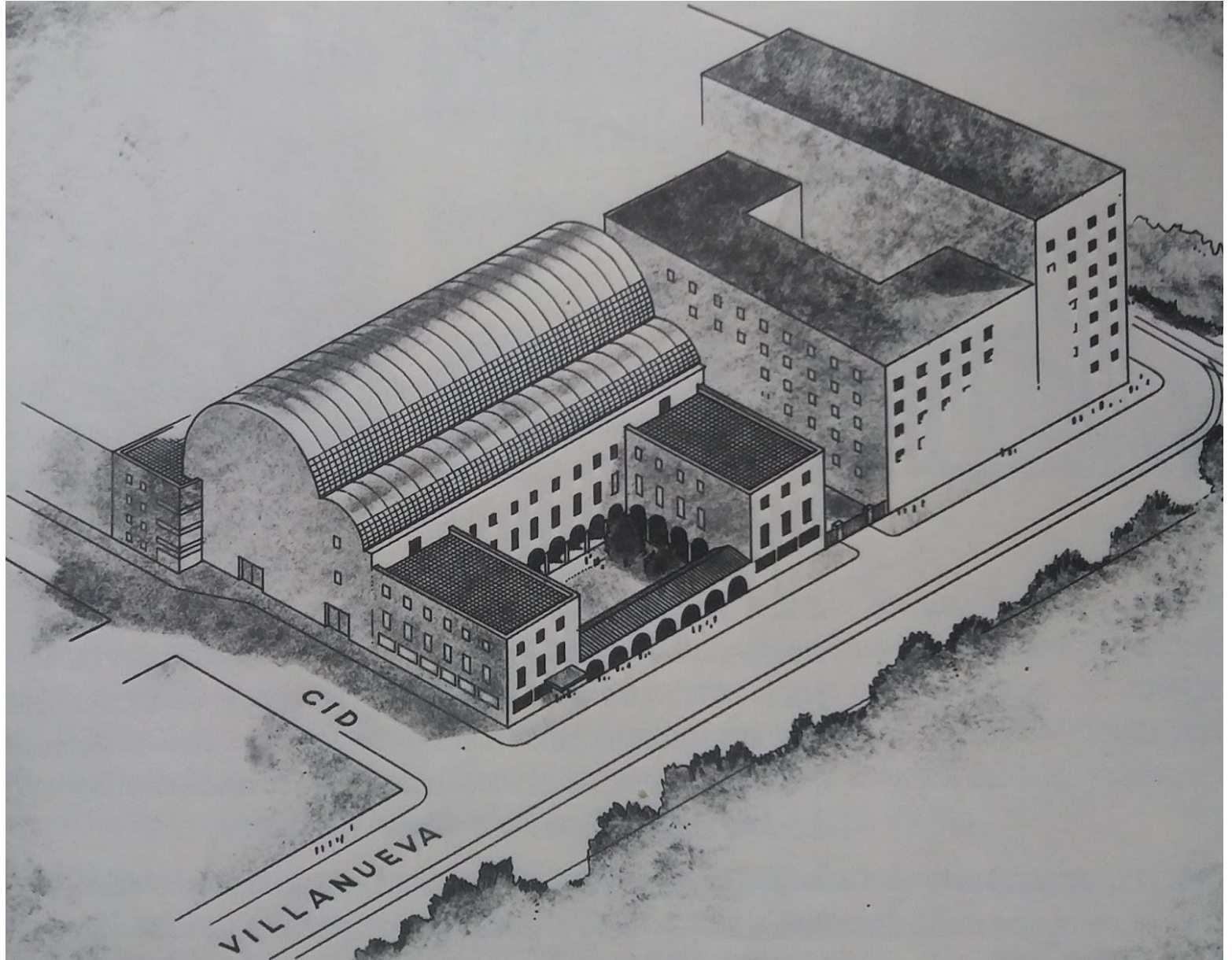
Zaruela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

Zarzuela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

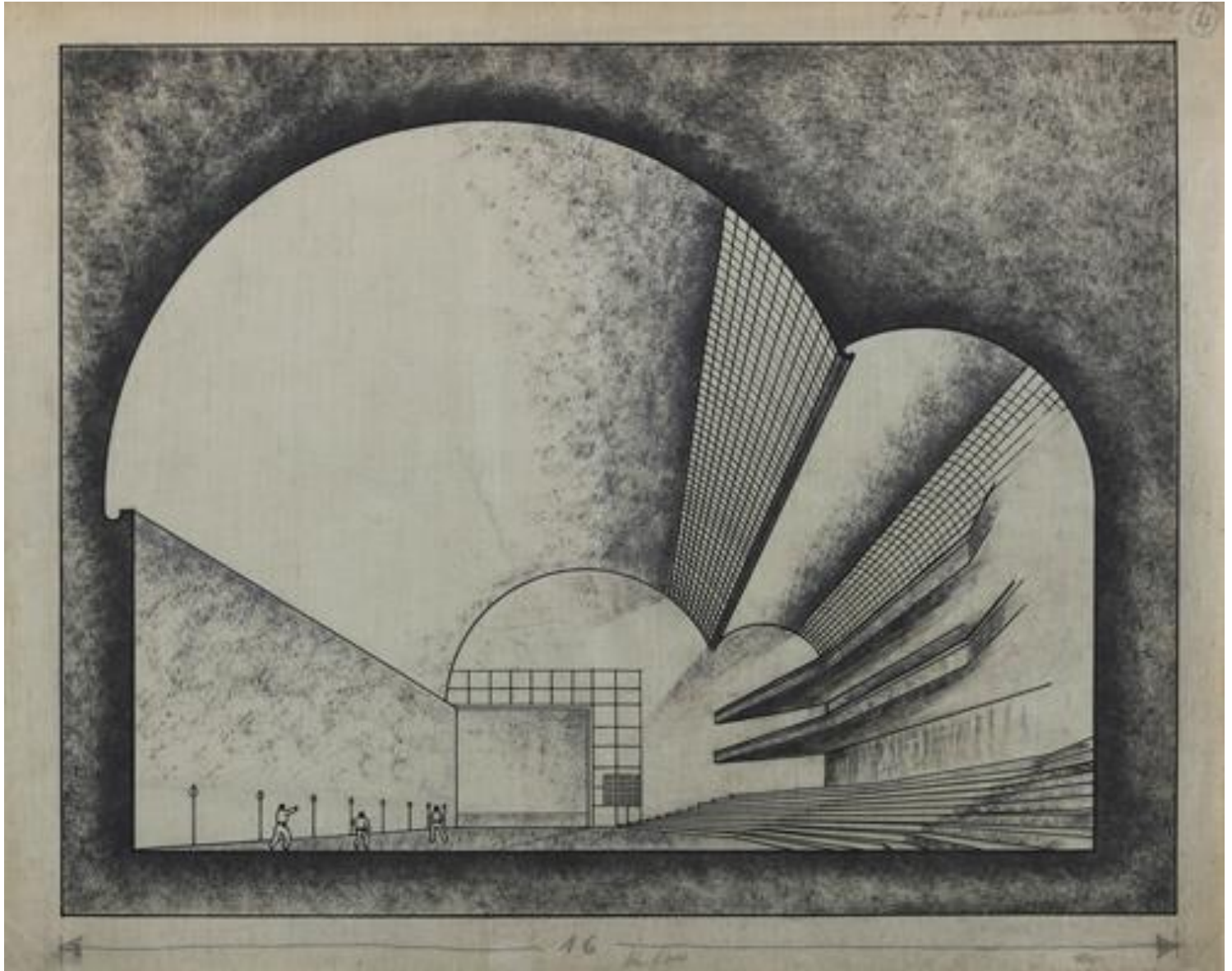

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

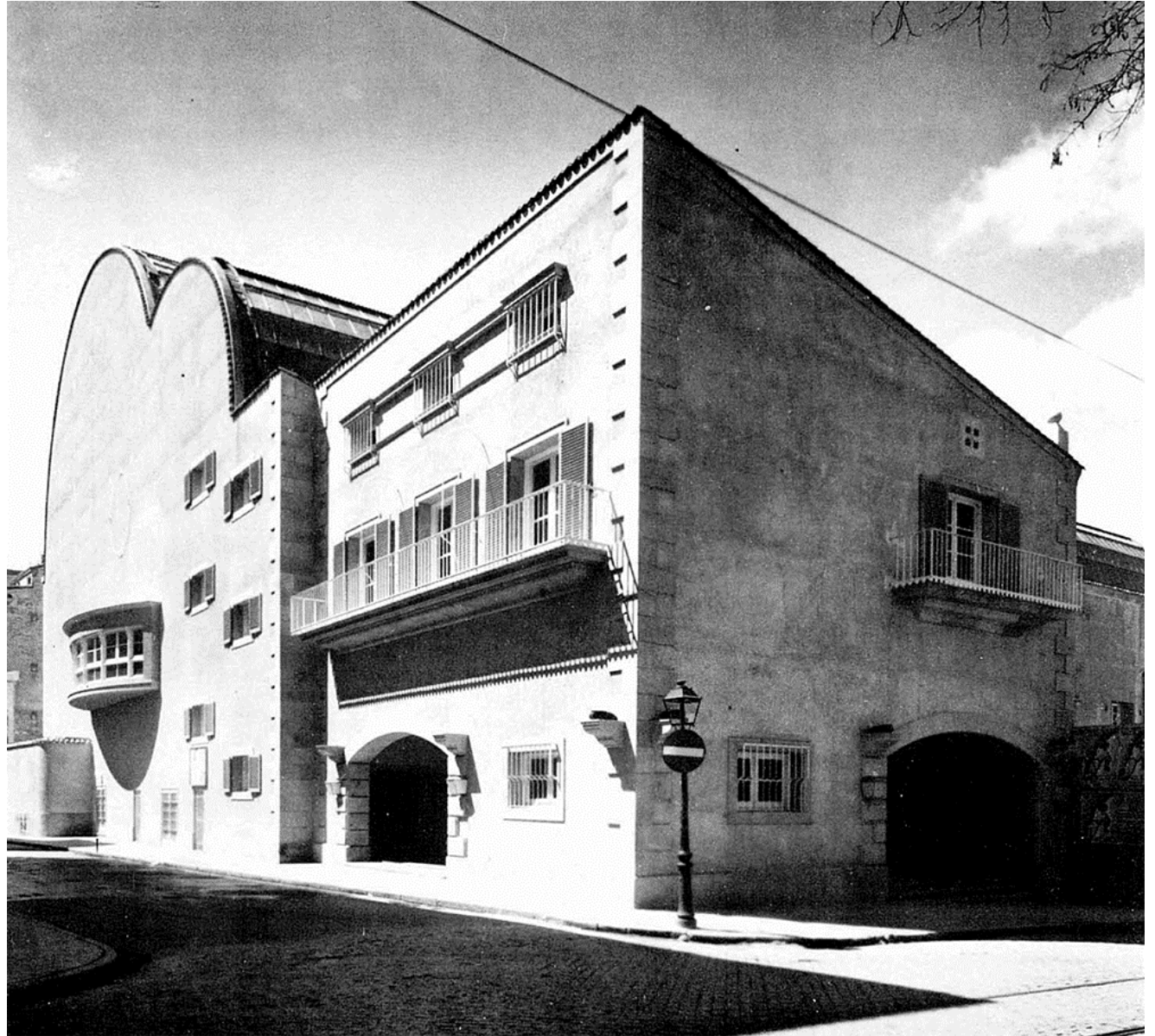

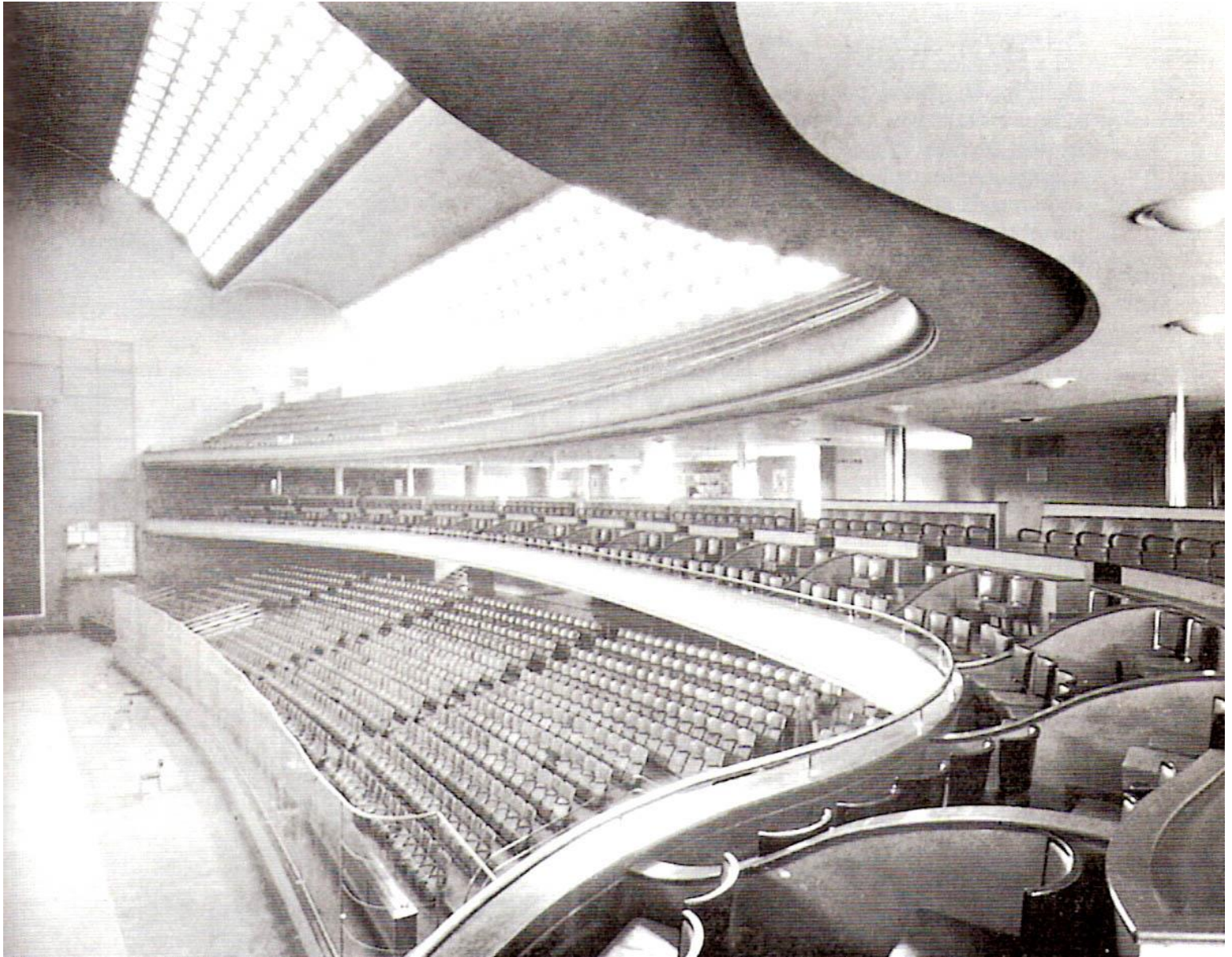
Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

**Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter**

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

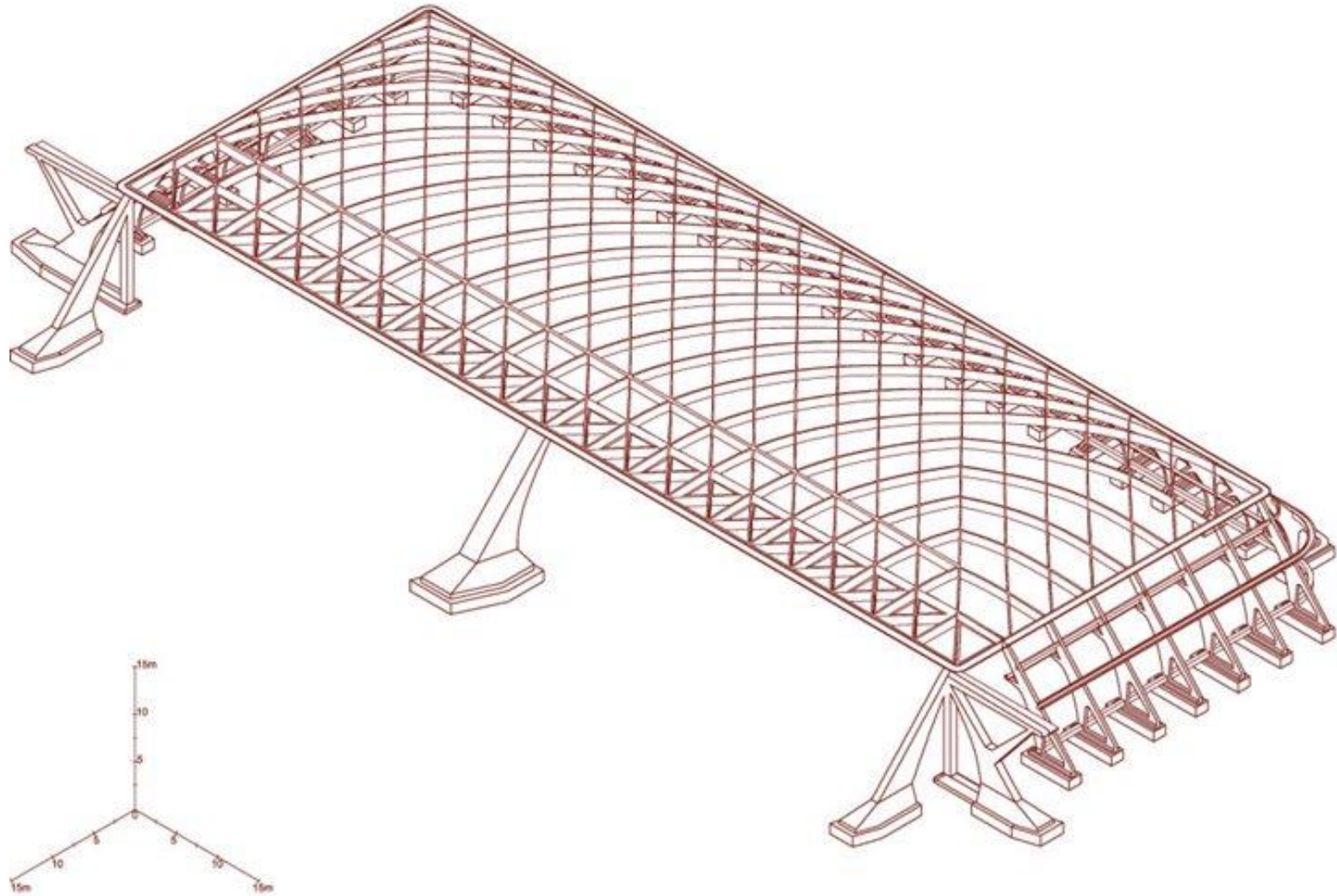

Repülőgéphangár / Olaszország, Orvieto / Pier Luigi NERVI / 1935
111 x 44,8 méter

Repülőgéphanagár / Olaszország, Orvieto / Pier Luigi NERVI / 1935

111 x 44,8 méter

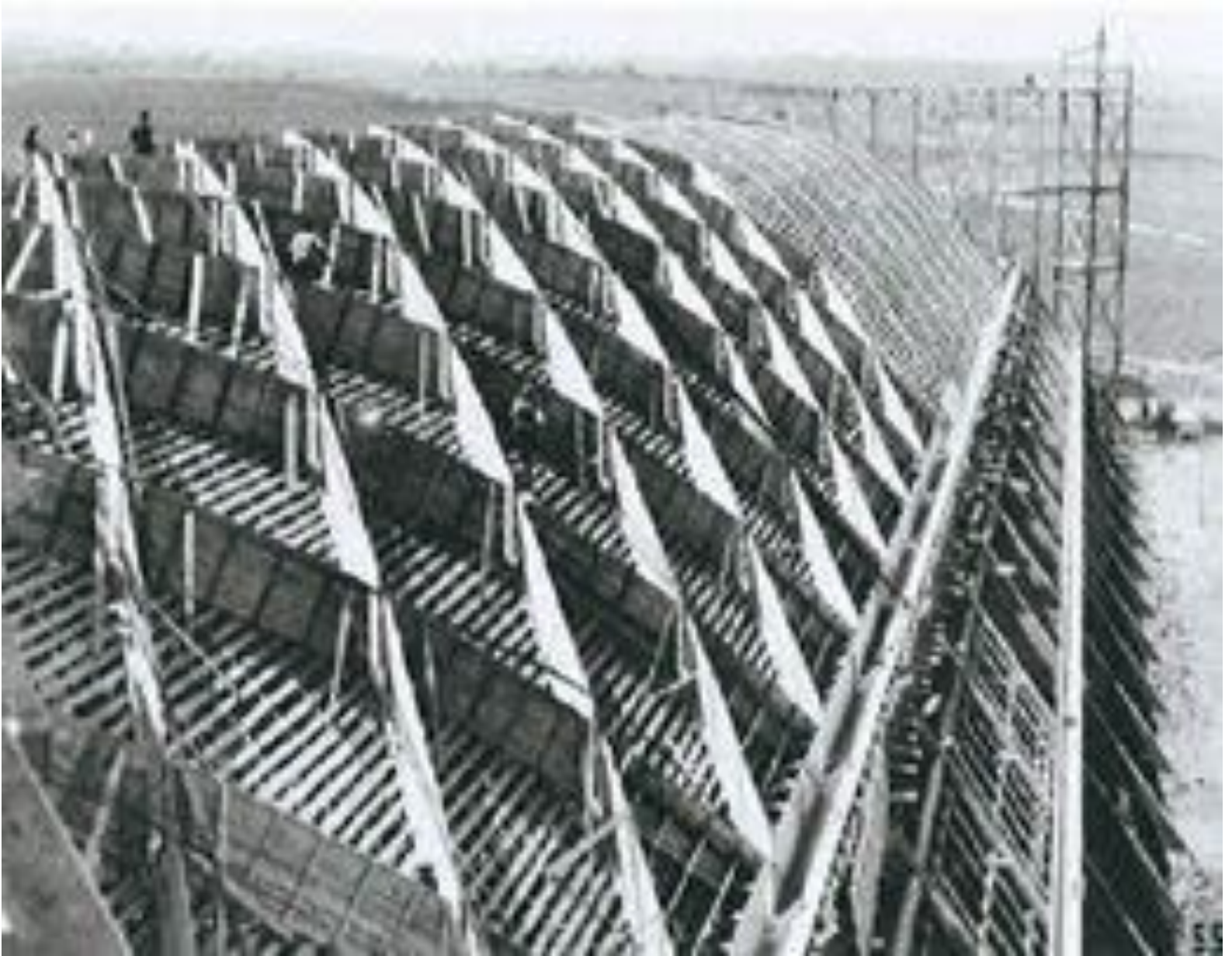

Repülőgéphangár / Olaszország, Orvieto / Pier Luigi NERVI / 1935
111 x 44,8 méter

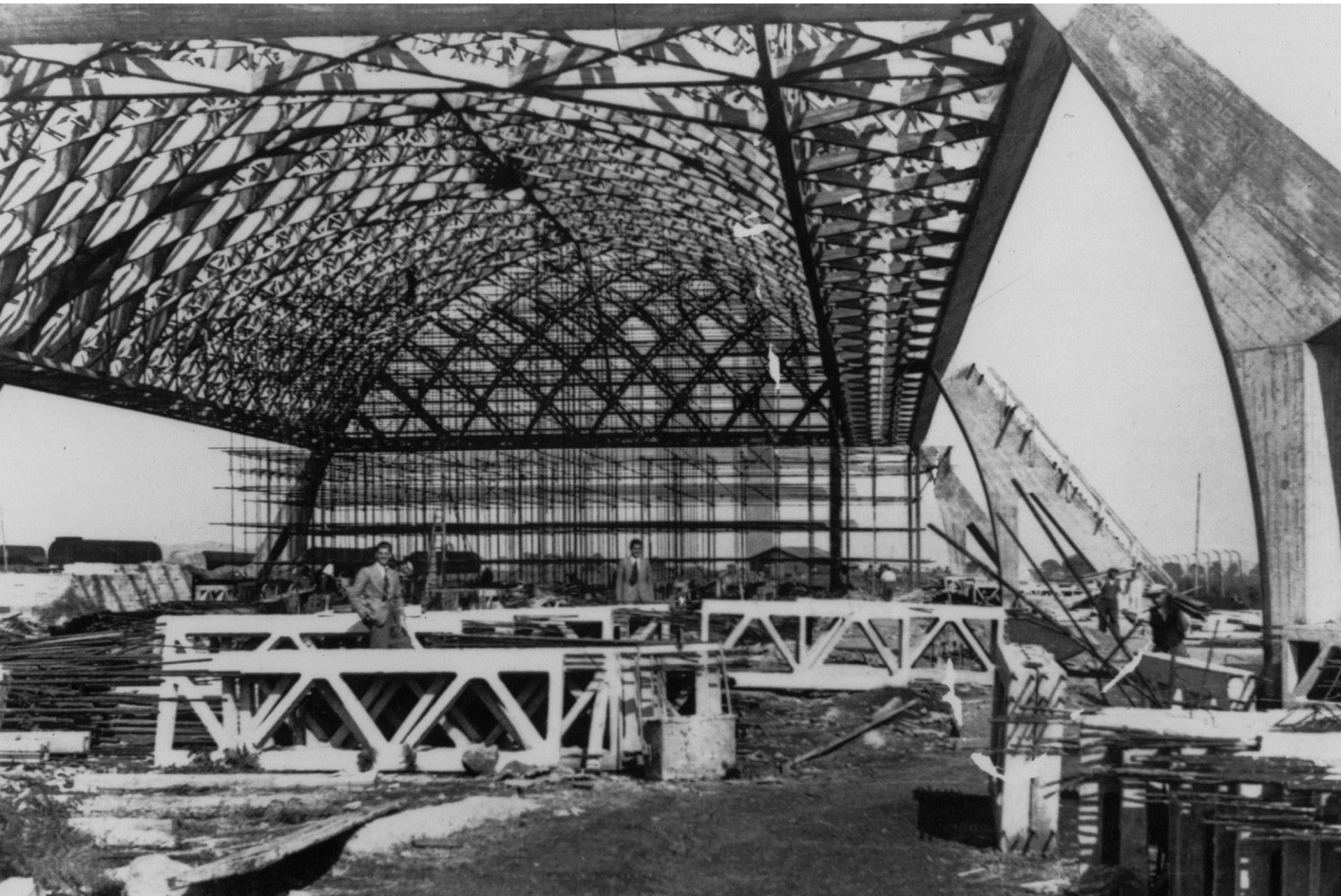
Repülőgéphangár / Olaszország, Orvieto / Pier Luigi NERVI / 1935
111 x 44,8 méter

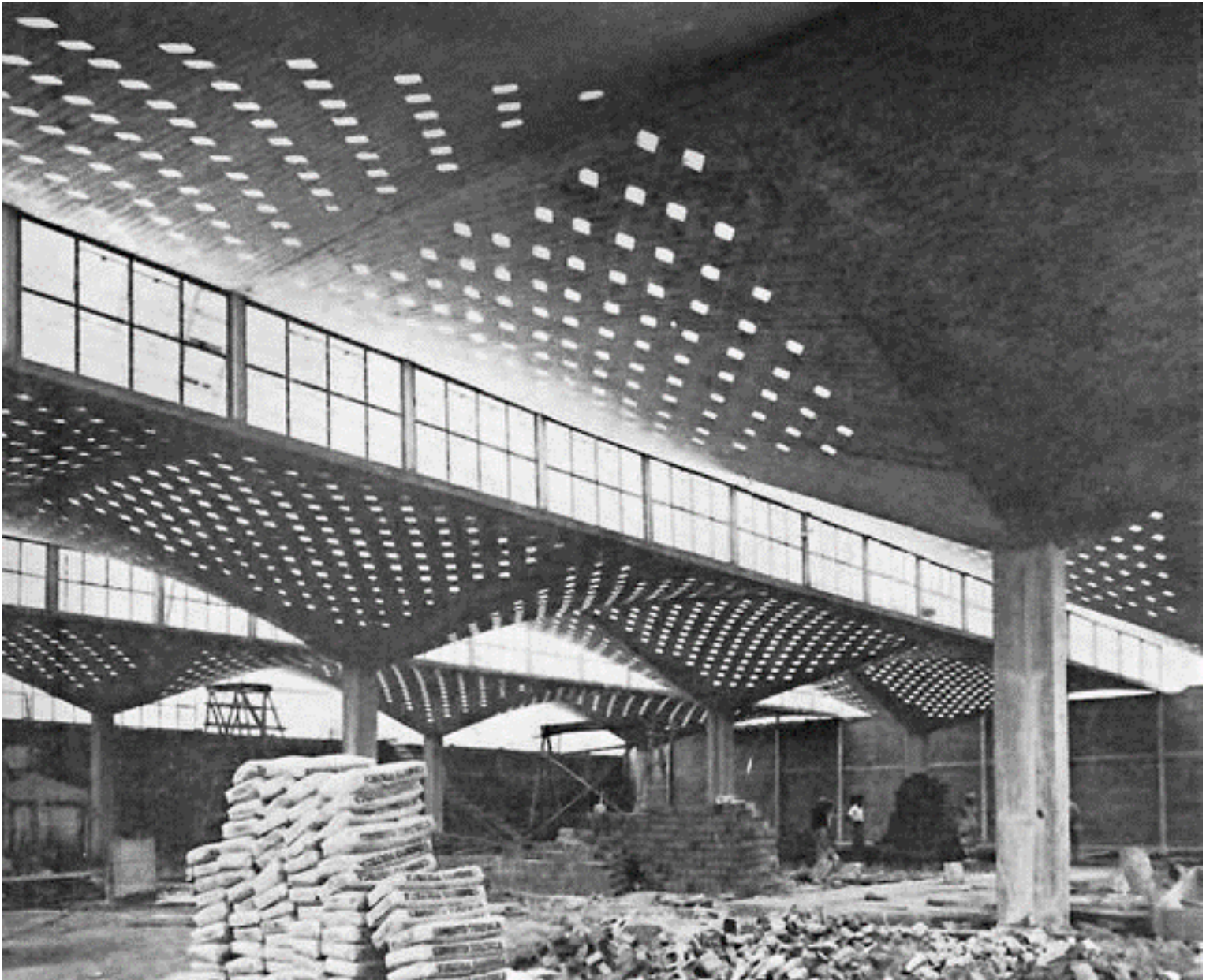
Repülőgéphangár / Olaszország, Orbetello / Pier Luigi NERVI / 1939-42

Repülőgéphangár / Olaszország, Orbetello / Pier Luigi NERVI / 1939-42

High Life Textile Factory / México, Coyoacán / Felix CANDELA / 1955

High Life Textile Factory / México, Coyoacán / Felix CANDELA / 1955

High Life Textile Factory / México, Coyoacán / Felix CANDELA / 1955

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**